

OLAV

Møte med Tatjana Goritsjeva, s. 1

Kristen renessanse i dagens Sovjet

Nye arbeider fra Ragnhild Butenschøn, s. 6

Maria og Dominikus

Kommisjon for rettferdighet og fred, s. 8

Sterk kritikk av lovforslag

Olympiaforberedelser i Seoul, s. 11

Medaljenes bakside

Appell fra Europas biskoper, s. 14

Fred gjennom sannhet og kjærlighet

Pål Kolstø, s. 17

Jacob Bøhme — kristen mystiker på luthersk grunn

ST. OLAV

Håpet heter dialog

I disse dager er Polens kardinal Józef Glemp på besøk i Norge. På et høyst økumenisk besøk bør man vel tilføye, for innbydelsen som han takket ja til, var sendt av statskirkens biskop Andreas Aarflot og vår katolske biskop Schwenzer i fellesskap. I seg selv en gledelig ting, og dertil utenkelig inntil for ikke så lenge siden. I noen hektiske maida-ger skal kardinalen fra Europas mest katolske land være gjest både hos prest og prost, konge og stortingspresident, han skal møte bondelagsfolk og «handicapidretts- glede» på Beitostølen. Og se barnetoget juble opp Karl Johan den 17. mai. Det er så man nesten kan bli misunnelig! For hva mer kan en kardinal på Norgestur ønske seg? Det måtte da være at St. Peter, som ifølge en av vår barndoms bøker skal ha mer enn en finger med i spillet når det gjelder været her på jorden, kjenner vår besøkelsestid og ber lavtrykkene holde seg i ro i Irskesjøen...

*F*orut for innbydelsen ligger andre økumeniske gleder: Det store hjelpearbeidet nordmenn i de senere år har ydet til det økonomisk svært

vanskeligstilte Polen. Et hjelpearbeid som mest har vært i kirkelig regi både fra norsk og polsk side, men som har engasjert mennesker langt ut over det man vanligvis kaller kirkelige kretser. Det har ført til kontakter og bånd — ikke minst på det medmenneskelige og personlige plan — som i det lange løp kanskje er vel så viktige som den materielle hjelp, hvor kjærkommen og nødvendig den enn har vært.

*F*ra presse og TV kjenner vi kardinal Glemps gutteaktige smil, og evnen til smil og glede kan han saktens trenge. Det er ingen lett oppgave å være kirkeleder i «østlandet» Polen — som ikke er lenger øst enn at det ligger i hjertet av Europa! Og det var langt fra lett å overta ledelsen etter en legendarisk skikkelse som kardinal Wyszyński. Der-til kom at året var 1981, året da det store håpet som het Solidarność, brast.

*D*et er ingen hemmelighet at paven selv står bak Józef Glemps raske karriere mot de kirkelige høyder. Men den polske pave har tydeligvis visst hva han gjorde — i denne forbindelse. I årene som er gått siden det ulykksalige 1981, har kardinal Glemp med paven som støtte-spiller — noen vil si omvendt, men det er av liten interesse i en sammenheng der det er resultatene som teller — holdt den polske kirke og dermed også samfunnet sammen gjennom kriser og prøvelser. Kirken er i dag den mest troverdige institu-

sjon i Polen, og kirkerommet er blitt både kultens og kulturens friområde.

*S*om sin forgjenger Wyszyński satser Glemp på dialog med det kommunistiske regimet fremfor den uforsonlig konfrontasjon. Det lyder riktig og selvsagt. Men det var langt fra selvsagt eller riktig i 1950 da Wyszyński, uten kardinalsverdiget og ganske uten ryggdekning fra Vatikanet, begynte sine forhandlinger med maktøverne i Warszawa. Vatikanet ble da også noe foruroliget — for å si det sotto voce: Man mer enn ante den polske kirkes endeligt. Etterhvert roet man seg imidlertid ned for Polen viste seg å være langt fra tapt, og snart fremstod Wyszyński som en kirkestøtte og ditto helt. Hans egensindige politikk ble Kirkens egen: Skal man ha håp om å vinne gehør for det gode, må man ha den godhet å samtale fredelig med dem man «med rette eller urette kaller sine fiender», som de europeiske biskoper uttrykker det i et opprop sitert annetsteds i dette nummer av St. Olav.

*I*dag er ordet dialog ikke bare et velkjent begrep, det er blitt ensbetydende med håp i en truet verden. Så det er all grunn til å hilse velkommen en gjest fra et land som meget tidlig ga uttrykk for sta og håpefull tro på det godes mulighet i vår verden, og som — alle skuffelser og prøvelser til tross — tålmodig har holdt fast både ved håpet og troen.

Møte med
Tatjana Goritsjeva:

KRISTEN RENESSANSE I DAGENS SOVJET

1

– Jeg tilhører den første generasjon av omvendte, den generasjon russere som ikke søkte Gud, men som ble oppsøkt av ham . . . For tyve år siden var kirkens liv og det såkalte åndslivet – og de to er uløselig knyttet sammen i russisk sammenheng – som er uttørret vulkan, nå er det som de russiske stepper om våren, en plutselig og voldsom blomstring der man trodde intet kunne gro, sier den 39 år gamle *Tatjana Goritsjeva*, tidligere leder på topplan i den sovjetiske ungdomsorganisasjonen og dosent i filosofi i Leningrad med en lysende karriere innen systemet foran seg, senere ortodoks kristen og «heisefører» – et yrke mange dissidenter i Sovjet har fått stifte bekjentskap med.

I dag lever hun i eksil i Paris, er forfatter – oversatt til flere språk – og etterspurt foredragsholder. For en måneds tid siden var hun i København hvor hun blant annet holdt foredrag i *Academicum Catholicum* om «*De kristne i Russland i dag*». Der traff St. Olavs redaktør henne og fikk derved oppfylt et flere år gammelt ønske.

Et par opplysninger til før «møtereferat» og samtale i en engere krets.

Tatjana Goritsjeva var en av initiativtagerne til utgivelsen av tidskriftet «Kvinnen og Russland» i 1979 (norsk oversettelse Pax Forlag 1981). Tidsskriftet var et skrik på vegne av de sovjetiske kvinner og de hårde, uverdige kår de lever under, et skrik ført i pennen av en gruppe hovedsakelig kristne kvinner. To nummer rakk de å utgi, de arrangerte møter og protesterte mot krigen i Afghanistan, før de fleste av dem i 1980 – kort før Moskvaolympiaden – ble stilt overfor følgende valg: enten fengsel eller eksil.

Tatjanas skriftefar rådet henne til eksil med følgende begrunnelse: «Det har ingen hensikt at du sitter innesperret i årevis, du hører ikke hjemme blant martyrene: Du skal reise, lære og vitne.» Siden har hun i bøker, foredrag og artikler «forsøkt å være trofast mot det oppdrag kirken ga meg.»

Stedet for kveldens foredrag er det katolske Niels Steensen Gymnaset i København, nærmere bestemt «Englesalen» – et navn som varmer langt inn i hjertet hos en som en gang i tiden var katolsk barn i en skole der Gud og engler var like nære og viktige ting som gangetabell og lese-

bok. For kveldens foredragsholder Tatjana Goritsjeva, som gjør et raskt lite korstegn før hun med et bittelite lysende smil nesten nølende griper ordet, var skole og oppvekst ganske annerledes:

– Vi var fra statens side bestemt til å vokse opp uten Gud og derved til å dø en slags åndelig død. Og til å leve i et samfunn gjennomsyret av angst og – som jeg senere oppdaget – av løgn. Allerede som barn følte jeg denne dype angsten, og – uten riktig å skjønne det – tomheten. Jeg grep begjærlig etter alt som talte til fantasien, drømte meg inn i alt som var annerledes enn dagliglivet og den

Gleb Yakunin til Moskva

Keston College i England melder at den russiske ortodokse presten Gleb Yakunin kom til Moskva den 4. april etter å ha blitt loslatt fra en arbeidsleir ved Yakutsk. Yakunin var en av grunnleggerne av «Den kristne komitéen til beskyttelse av troendes rettigheter.» Han ble arrestert i 1979 og domt til fem års streng arbeidsleir og fem års «indre eksil» for anti-sovjetisk agitasjon og propaganda. Ved en avgjø-

relse i det overste Sovjet den 10. mars i år fikk Yakunin sin straff forkortet.

Etter det Keston College nå har kartlagt, er i alt 106 navngitte personer nå blitt loslatt etter ordre fra det overste Sovjet. Det er samvittighetsfanger som er blitt domt etter paragraf 70 (for anti-sovjetisk agitasjon og propaganda) og paragraf 190-1 (anti-sovjetisk sladder) i den sovjetiske straffeloven, som nå er blitt loslatt. NØP

2

overfylte kommunale leiligheten hvor vi var førti mennesker om å dele kjøkken og oppholdsrom. Mine foreldre var ateister, om ikke av ideologisk overbevisning, så av pålagt samfunnsplikt og – angst: angst for naboeene, for arbeidskameratene, for KGB. Senere fant jeg ut at jeg var blitt døpt som liten, det hadde min bestemor sørget for . . .

– Jeg var på leting etter sannheten, etter det som kunne fylle den tomheten jeg følte. Men jeg fant den ikke: ikke i skolen, heller ikke i ungdomsorganisasjonen Komsomol hvor jeg klatret ganske raskt mot toppen bare for å oppdage at lederne ikke var begeistrede og begeistrende ideologer, men høyst borgerlige sjeler opptatt av å skaffe seg statussymboler, helst fra Vesten. Heller ikke filosofien ga meg noe svar slik jeg hadde håpet den ville; jeg oppdaget raskt at svært få egentlig trodde på den historiske materialisme de – og senere jeg selv – doserte. Vi lærte oss å leve med den offentlige løgner og forstillelsen som et nødvendig onde for å overleve innen systemet. Så kom tøværet under Krustsjov . . .

Fra eksistensialisme til tro

– Eksistensfilosofene som nå ble tilgjengelig lesning for oss, og som mange av oss begynte å oversette, ble inngangsporten til en ny virkelighetsforståelse, den sprengte den trange marxistiske determinisme vi var oppflasket med. Vi – og det betyr her mange, svært mange av min generasjon, – oppdaget både det frie valg og den åndelige dimen-

Vi var fra statens side bestemt til å vokse opp uten Gud . . . jeg var 26 år da Gud fant meg . . .

sjon, vi fikk alternativer til det politiske, det totalitære. Vi kastet oss over alt som var nytt, og søkte også nye, ekstreme erfaringer både på kropp og på sjel, brukte og forbrukte hverandre slik mange unge i Vesten gjør i dag. Resultatet var for mitt vedkommende livslede og menneskeforakt, og jeg ble etterhvert lidenskapelig «åndelig», nærmere bestemt intens og selvopptatt yogautøver: øvelsene ble nærmest både middel og mål. Og det var her Vårherre fant meg . . . Jeg var 26 år gammel.

– I en bok leste jeg at også kristne bønner kunne brukes som «mantra», og denne boken anbefalte bl.a. Fader Vår. Så forsøkte jeg det en dag jeg gikk på tur, og da jeg for sjette gang mumlet ordene for meg selv uten tanke på innholdet, slo det ned i meg som et lyn eller en åpenbaring: Dette er sant, det finnes en personlig Gud, denne «Fader» fin-

Boikott feiringen

Storerkebiskopen av Lemberg, Myroslaw Lubachivsky, oppfordret i en kunngjøring nylig til å holde seg borte fra tusenårsfeiring for kristendommens innførelse i Russland neste år. Erkebiskopen, som bor i eksil i Roma, er overhode for de ukrainske katolikker som siden 1946 har vært «tvangstilsluttet» den russisk-ortodokse kirke. Forutsetning for deltagelse i tusenårsfeiringen må være at de ukrainske katolikker innrømmes religionsfrihet. KNA

nes, og han elsker oss, sine barn. For første gang følte jeg at her var en som elsket meg absolutt og betingelsesløst . . . Jeg hadde aldri lest evangeliet eller sett en Bibel, aldri vært i en kirke. Og likevel var det til kirken og gudstjenesten jeg ilte, en kirke som min generasjon var lært opp til å se på som noe latterlig, et sted for overtroiske bestemødre. For kirken var det nemlig intet offisielt tøvær under Krustsjov, snarere tvert imot – hele 10.000 kirker ble stengt i den tiden. Men til dem som fremdeles var åpne, begynte det etterhvert å strømme flere og flere unge mennesker, mennesker som Gud ad ulike veier hadde oppsporet. De plutselige omvendelser er ingen sjeldenhet hos oss . . .

Tatjana Goritsjeva er både veltalende og springende i sin fremstilling – hun har «tråden» i form av noen ark med notater foran seg, men leter ellers frem ordene slik at et emne og en historie hun har fortalt og skrevet om utallige ganger i løpet av de siste årene, blir «ny» her og nå. Og hun ser ofte opp på sine tilhørere, med et lett nølende smil som sier: Når jeg frem? Forstår dere? Også når jeg snakker om ting som ikke er vanlige samtaleemner i Vest, ofte heller ikke blant kristne – som troserfaring, omvendelse og undere?

Kirken – en forsmak på himmelen

– Min første opplevelse av evangeliet var at dette var skrevet spesielt for meg, her var sannheten . . . den sannhet som var botemiddel både mot den offisielle løgn og mot ang-

Nei fra de ortodokse

Det økumeniske patriarkat i Istanbul har kommet med skarp kritikk av det såkalte Lima-dokumentet fra 1982, et av de viktigste dokumenter hittil på veien mot kirkelig enhet. Dokumentet gjør det umulig for de ortodokse kirker å tilstrebe enhet om dåp, nattverd og embede (som Lima-dokumentet legger opp til) så lenge det ikke hersker enighet i ekklesiologien, i læren om kirken, heter det i en uttalelse fra Istanbul. KNA

Ny gresk-ortodoks patriark

Partheinos III, den nye gresk-ortodokse pave og patriark av Alexandria og hele Afrika, ble kronet den 8. mars — på Ortodoksiens triumfdag. I det gresk-ortodokse hierarki rangerer Partheinos som nummer to i kirken etter den økumeniske patriark Dimitrios av Konstantinopel. Den fargesprakende seremonien fant sted

i nærvær av ledende representanter for den egyptiske regjeringen og kirkelige gjester fra mange forskjellige kirkesamfunn.

Partheinos III etterfølger Nicolas VI som døde i fjor. Partheinos er en økumenisk teolog, og han har blant annet vært medlem av sentralkomiteén i Kirkenes Verdensråd. KNA

sten og tomheten. Og møtet med kirkerommet og gudstjenesten var — til tross for et gammelslavisk kirkespråk jeg til å begynne med slett ikke forstod — et møte med en fred og en skjønnhet som jeg forgivevis hadde søkt alle andre steder: Kirken er i ortodoks tanke og praksis en forsmak på himmelen. Og også en tom kirke er fylt av nærvær, av Gud og av bønn . . . Men kirkene i Sovjet — i dag er rundt 7000 av dem i bruk som gudshus — er ikke tomme lenger, de begynte å fylles i 70-årene, og i dag er de ofte overfylte. De gamle bestemødrene som vi hadde gjort narr av, de hadde holdt liv i kirken, tent sine votivlys og bedt sine bønner, og — som vi etterhvert fant ut: De fleste av dem hadde gjort omvendelsens erfaring som vi selv. Og den økende tilstrømning, den tillit og de forhåpninger som lå bak, styrket prestene i deres kall, mange fikk nytt mot og ny kraft igjen: De ville ikke skuffe sine skriftebarn . . .

— Den som blir kristen i Sovjet, aktiv kristen, taper sin sovjetborgerlige eksistens. Det vil si, så lenge man holder sin tro og sin fromhet for seg selv, er det liten fare. Det er først når troen får praktiske konsekvenser, når de troende søker sammen, når de forsøker å leve evangeliet i hverdagen — som vi jo er kalt til — kommer med krav til myndighetene og fremstår som et alternativ til sovjetmakten og dens offisielle ideologi og handlemåte at man degraderes, og at KGB kommer inn i bildet. Man forsøker å skille oss ad, planter angivere, henter folk til sta-

Mange spørsmål til Tatjana Goritsjeva i pausen.

dige forhør slik man gjorde med oss i Leningrad da vi «nyomvendte» begynte med våre teologiske seminarer og foredrag og etterhvert ble modigere og protesterte åpenlyst mot arrestasjoner av venner og andre dissidenter, mot krigen i Afghanistan. I bakgrunnen lå GULAG eller den psykiatriske klinikk som en forferdelig trussel og en enda forferdeligere virkelighet. Jeg har ikke selv vært pasient der, men har venner som har vært der — og som fremdeles er der, i det som virkelig er helvetes syvende krets . . .

— Og KGBs metoder er jeg velkjent med. Under de mange forhør fikk jeg verifisert det jeg hadde lest hos Solsjenitsyn, men også god bruk for hans dypt kristne råd om hvordan man skal forholde seg overfor representantene for dette djevleske system: «Tro ikke på dem, vær ikke redd for dem, be dem ikke om noe.» Vi lærte etterhvert å møte dem med

taushet, indre bønn og salmesang i pausene!

Kristen maksimalisme

— Men tilbake til min omvendelse. Veien til Gudserkjennelse ble også veien til kirken, som Guds hus og fellesskapets sted. Og veien til medmenneskene, i lys av Guds kjærlighet angikk medmenneskene meg på en måte som aldri før — han elsker jo hver enkelt av oss like høyt. Og selvsagt fant jeg veien til klostrene og prestene, to sterke pillarer som den ortodokse kirke støtter seg til. Klostrene er steder hvor den uavbrudte bønn lever, og prestene er rendyrkede sjelsesørgere — i dag som fra gammelt av, dere kjenner dem fra Dostojevskij og andre russiske diktere. De ser dypt i hjertene, de veileder — gjennom en blanding av kjærlighet og strenghet — den enkelte troende mot en kristen «maksimalisme». Men det er ingen ufarlig be-

Sovjetjøder får reise

Sovjetunionen har lovt å la over ti tusen joder emigrere til Israel i løpet av året. Den religiøse friheten innad skal også bli bedre for dem som er igjen, har talsmann for Den jødiske verdenskongress (WJC) opplyst.

Det skal åpnes en kosher-restaurant med tradisjonell jødisk mat i Moskva.

Synagoger skal åpnes i de områder der det er behov, og sovjetiske joder skal kunne reise til utlandet for å utdanne seg som rabbier. Det nåværende forbudet mot undervisning i hebraisk skal oppheves.

Det er ikke klart når disse endringene vil tre i kraft, men en talsmann for WJC har uttalt at han trodde på omlegginger relativt raskt. ARBEIDERBLADET

4

skjeftigelse, for denslags pastoral virksomhet er egentlig forbudt: prestene skal ifølge loven bare utføre de strengt liturgiske handlinger. Den prest som også vil være sjelesørger og skriftefar, må være villig til å lide – om nødvendig som martyr.

– I den russiske kirke står mangt høyt i kurs som jeg savner i vestlig kristendom. Hos oss lever skriftemålet, og synd og skyld, ydmykhet og lydighet, gudsfrykt og offer er sentrale anliggender og levende virkelighet i forkynnelse og kristenliv, ikke avlagte ord for gammelmodige dyder slik det ofte virker her i vest. Og det til tross for at det i et ufritt samfunn som i øst ville være svært så nærliggende å legge all skyld på systemet, på «de andre». Denslags forskyvning av skylden florerer derimot i Vesten hvor skriftemålet er nær på utdødd, og synd og skyld er noe som søkes alle andre steder enn hos en selv. Og hvor ordet offer har fått et passivt innhold: Man er blitt offer for det eller det. Jeg og min generasjon av kristne i Russland opplevde nettopp den personlige skyld og det personlige ansvar så sterkt, kanskje fordi vi så klart fikk erfare at det var av ren nåde vi var blitt kristne i det hele tatt? Så å si hele den kristne tradisjon og kultur, og det er ensbetydende med russisk tradisjon og kultur, hadde man bevisst søkt å ødelegge, og det måtte offer til for å gjenerobre i hvert fall deler av den. Her i vest bruker man i stor utstrekning friheten til å fri seg fra kristendommen og dens krav, og det synes meg ofte som om man i bekvemme-

lighetens og behagelighetens navn også uthuler den innenfra. Men vi kristne er ikke kalt til bekvemmelighet og det gode liv, vi er kalt til hellighet . . .

– I Russland lever man på en måte mellom himmel og helvete, mellom mystikken og tomheten, sannheten og løgneren. Den bekvemme borgerlighet finnes ikke for vanlige mennesker. Her i det tilsynelatende så frie og rike vesten bryr de fleste seg hverken om Gud eller djevel, og man har skaffet seg sin egen form for helvete: likegyldigheten. I Russland har det funnet sted en åndelig renessanse kanskje nettopp på tross av de trange kår og den statlige undertrykkelse og direkte fornektelse av de religiøse behov. Det har vist seg stadig på nytt gjennom historien at Guds rike vokser i motgangstider. Sannheten og Ånden lar seg i lengden ikke stanse.

– Og det skjer gledelige ting for de kristne i mitt hjemland, og det er en åpenhet mot Vesten som ikke har vært der før. I de siste uker og måneder er mange av mine fengslede venner og kjente satt fri, og de er fast bestemt på å bruke sin frihet. Men vi må ikke glemme at det fremdeles er mange som sitter i fengslet, jeg har tre gode venner blant dem. Forfatteren Leonid Borodin som soner en dom på 10 år, diakonen Vladimir Roussak som er dømt til tre års fengsel for en henvendelse til Kirkenes Verdensråd og den økumenisk sinnede katolikken Alexander Riga som uten grunn er innesperret i psykiatrisk klinikk. Be for dem og

Glem ikke de ortodokse

Under et møte i Hildesheim nylig beklaget generalsekretæren for Verdensforbundet av unge ortodokse at de økumeniske bestrøbelser ofte unnlater å ta hensyn til de ortodokse kirker. Økumenikken er for fokusert på de vestlige kirker. Verdensforbundet ser det derfor som en av sine hovedoppgaver å gjøre de ortodokse kirker mer kjent og oppmuntre sine medlemmer til å delta aktivt i den økumeniske bevegelse. KNA

skriv til Moskva.

– Det er bønn og underskriftskampanjer som har fått de andre ut av fengslene. Kjærligheten gjør undere i menneskenes liv . . .

Men tør vi tro på dette nye tøværet i øst, på «glasnost» og «perestrojka», på åpenheten og omformingene, at det er mer enn slagord og eventuelle økonomiske reformer?

– Tro og tro, man må i hvert fall ikke lukke øynene for det som faktisk skjer. Og i øyeblikket må vi glede oss over at fanger settes fri, at uretten avtar, og over at det er en ny åpenhet overfor vesten og for vestlige idéer – før var det total offisiell ufølsomhet overfor slikt. Jeg sender bokpakker som aldri før, og de kommer frem! Og det er ikke uten betydning at det er en ny, yngre generasjon som søker å få gjort noe med systemet, man trenger ikke være kristen for å se at det trengs . . . Som kristne har vi ikke lov til å la være å se og verdsette det gode uansett hvor vi finner det: Alt som er godt er Åndens verk. Det lyder kanskje overspent i vestlige ører, skjønt det jo ikke er annet enn det Bibelen forteller oss.

Men kan man ikke tenke seg at det er et bevisst forsøk på å «kjøpe» opposisjonen og ikke minst de kristne dissidenter, få til en slags fredelig sameksistens nå når 1000-års festen for kristningen av Russland står for døren? Luther ble plutselig svært så populær og nærmest «revolusjonsren» i DDR da han fylte 500 år for en tid siden . . .

Ikke for å mase, men . . .

har De husket å betale
årsabonnementet på St. Olav
for i år?

Pris og innbetalingsnr.
på nest siste side.

Bøker av Tatjana Goritsjeva

i St. Olav Bokhandel:

Die Rettung der Verlorenen,
Von Gott zu reden ist gefährlich
Die Kraft christlicher Torheit

Rød eller død eller liv? (dansk utg. av «Die Kraft christlicher Torheit».)

– Her kommer mange faktorer inn i bildet. Hele den russiske statsdannelse og det som senere ble den spesifikt russiske kultur, begynte med kristendommen, er direkte utenkelig uten kristendommen. Siden revolusjonen har man, som jeg nevnte, bevisst søkt å ødelegge alt dette, en rik marxistisk kulturblomstring skulle komme i stedet, men den er – selvfølgelig – uteblitt. Når man ødelegger fortiden, ødelegger man samtidig både nåtiden og fremtiden.

– Russland er i dag et dypt demoralisert samfunn både offentlig og privat. Dette understrekes på grotesk måte av krigen i Afghanistan. Det er ingen helter som vender hjem fra denne krigen som i den offentlige propaganda skulle være hjelp til venner! Det er unge mennesker ødelagt av stoffmisbruk og av de grusomheter de er blitt tvunget til å begå. Det som finnes av blomstring i samfunnet, spesielt innen kultur og kunst, er religiøst, oftest kristent inspirert. Ledende forfattere som Astafjev, Aitmatov og Rasputin tar ikke bare opp emner og antyder svar som er utenkelige innenfor tradisjonell sovjetisk virkelighetsforståelse, de er klart inspirert av kristen tro og tanke. Og der finnes innebygget til dels sterk kritikk av sovjetisk fortid og nåtid på og mellom linjene, og bøkene leses. Nylig minnet Jevtusjenko om at Bibelen er et sentralt kulturverk, og at diktere som Pusjkin, Dostojevskij og Tolstoj er uforståelige uten kjennskap til Bibelen, og at hele Majakowskijs tidlige dikt-

ning er gjennomvevet av kristen bildebud. Med klar adresse til statsforlaget om å trykke Bibelen. Alle vet at Jevtusjenko, i likhet med Astafjev og Rasputin, er kristen. Man kommer ikke utenom kristendommen i mitt hjemland.

Men Jevtusjenko er ikke havnet i fengsel?

– Nei, han har nemlig holdt sin overbevisning for seg selv, ikke protestert i tide og utide. Det er, som jeg nevnte, når kristendommen blir mer enn privat fromhet at den anses som farlig for regimet. Når man, som min venn Alexander Ogorodnikov, forsøker å virkeliggjøre et alternativt samfunn, i hans tilfelle et ekte og nært kristent menighetsliv slik han og hans krets gjorde i Moskva, at man blir tatt. Og slik baptistene gjør, derfor blir de spesielt forfulgt. Men også Alexander er altså nå satt fri, igjen et bevis på at protester og underskrifter nytter, og på at vi må utnytte situasjonen og tøværet. Bare i Paris samlet vi over 130.000 underskrifter, vi gikk til ambassaden, ble tatt imot! – og en uke etter var Alexander fri. Jeg har snakket med ham i telefonen, han har mistet håret og tennene i løpet av fengselsårene, men ikke troen og tilliten, skjønt han var nær ved både å fortvile – og tvile. Nå vil han bli prest . . .

Men hvordan rimer Ogorodnikovs skjebne – og Deres egen – med patriark Pimens forsikringer om at ingen blir forfulgt for sin tro i Sovjet?

– Jeg vet at han har sagt det, men jeg vet også at det har han gjort med fortvilelse i hjertet. Han som de

andre høye kirkeledere, er i hendene på regimet, og hvis de gikk offentlig ut med det de vet om overgrep mot de troende, ville de bli fengslet – og kirkens stilling overfor staten ville bli ytterligere svekket. Vi krever ikke at våre biskoper skal gå i fengsel, de har sitt kors å bære, legfolket sitt.

På den siste partikongressen ble det tatt til orde for at man skulle fornye den anti-religiøse propaganda, og under sitt besøk i Kazakstan kom Gorbatsjov med klare oppfordringer i samme retning . . .

– Når det gjelder propaganda, så er den i den senere tid blitt mer byråkratisk og formell, den reduseres ofte til at folk avkreves erklæringer om at de ikke tror på Guds eksistens, hvilket er direkte absurd: Det skulle da være fullstendig unødvendig å avsverge noe som ikke eksisterer! Og det gjør ikke Gud ifølge offisiell sovjetiske lære. Men flere og flere blir likevel etterhvert overbevist om det motsatte. I dag blir noe nær hvert fjerde sovjetbarn døpt . . .

Mens den praktiske ateisme sprer seg her i Vesten. Hvordan kan troen igjen bli troverdig for massene her i Vesten?

– Det kan jeg ikke svare på. Men såpass vet jeg – og det lærer også de hellige skrifter og kirkefedrene oss – at det ekte kristne vitnesbyrd, Åndens virke i oss, alltid er noe konkret, ikke noe teoretisk. Her i vest er ordet «ånd» oftest erstattet av intellekt, og det er et farlig fattigdomstegn . . .

Encyklika om Maria kan bli økumenisk begivenhet

I et nytt pavelig rundskriv har pave Johannes Paul II oppfordret alle kristne til å betrakte vår felles mor, jomfru Maria, som et middel til å nå frem til enhet mellom de splittede kirker i verden. Rundskrivet og måten det er skrevet på, kan bli grunnleggende også for protestanter og ortodokse kristne i et spørsmål som det ellers er flere synspunkter på.

Broder Jeffrey Gros som er medlem av Kommisjonen for tro og ordningsspørsmål i det nasjonale kirkerådet i USA, sier i en kommentar at det er viktig å legge merke til at rundskrivet bygger mer på Bibelen enn på den katolske kirkes lære om Maria. Rundskrivet, som har fått tittelen «Redemptoris mater» (Frelserens mor), beskriver Maria som et enestående eksempel på tro og lydighet mot Gud, og som en sentral person i mysteriet om Kristus og Frelseren.

Rundskrivet som er det femte i rekken fra Johannes Paul II, retter også oppmerksomheten mot den katolske kirkes feiring av et Maria-år. Det skal ta til den 7. juni i år og vare til den 15. august 1988. Grunnen til at paven utroper et nytt Maria-år, det forrige var i 1953, er at vi nå nærmer oss år 2000, og feiringen av 2000 års jubiléet for Jesu fødsel. Dermed vil det også være naturlig å vende interessen mot Jesu mor, Maria. NØP

6 Nye arbeider fra Ragnhild Butenschøns hånd:

MARIA OG

Det er blitt folksomt bak alteret i dominikanerinnenenes kapell på Lunden i Oslo – også utenom messetider. Både jomfru Maria og den hellige Dominikus er nå å se der daglig i billedhuggeren Ragnhild Butenschøns utforming.

De som har vært til messe eller tidebønn hos søstrene på Lunden, vil ha sett det vakre messingkorset som henger der, laget av Ragnhild Butenschøn for mange år siden. Det henger som et smykke over

alteret – en kostelig gave Gud har gitt sine barn. Inntil nylig var korset den eneste skulpturale utsmykning i dette stille og rene rom av andakt og ettertanke.

Men siden Maria Budskapsdag

i år skinner det i messing også bak alteret: Der kneler jomfru Maria, mens Dominikus i sin beskjedne, sorte kappe står med bok i hånd og løftet hode. Ingen tvil om at her er en prekebror! Den ene hånden synes klar til å understreke det han skal til å si . . .

Maria har nettopp hatt besøk av engelen, vi ser den ennå som en fuglevinge mot veggen. Men det er ikke engelen som opptar henne der hun er sunket ned på kne. Skjønt sunket? Det er reisning og forventning over denne unge piken, hun vender et modig og sterkt ansikt mot himmelen. Armene er løftet i en bevegelse som synes både å ta imot og gi: «Se, jeg er Herrens tjenerinne.» En Maria det lyser av . . .

– Den gang jeg laget korset, tenkte jeg ikke på andre arbeider til kapellet på Lunden, sier Ragnhild Butenschøn. Men etterhvert ønsket søstrene seg noe mer, og de ville at nettopp Maria og Dominikus skulle flytte inn og være synlig

Myke trafikanter – kirkens ansvar?

De fleste av oss har vel en forestilling om menighetsblader som noe av det trottteste og kjedeligste som finnes, skriver *Nationen's* Kari Gåsvatn. Men «Talefoten» – organ for Grefsen menighet i Oslo – blir lest av alle som bor på Kjelsås og Grefsen, fordi den tar opp saker som angår lokalmiljøet.

Trafikkmiljøet er også kirkens ansvar. Det er en diakonal oppgave å ivareta de myke trafikanters interesser, mener Jon Andreas Hasle, redaktør av «Talefoten». De siste 15 åra har Hasle og hans medarbeidere skrevet om trafikk og andre lokal-saker, til glede og forargelse for folk både i og utenfor kirken. For eksempel satte «Talefoten» i gang kampanje for lavere fartsgrense i boligveiene, den har enga-

sjert seg for fortau og sykkelstier og mot utbygging som medfører større trafikk-tetthet . . .

Men er dette en oppgave for kirken?

Norske menigheter har i alle år drevet arbeid blant gamle og syke. Men helsearbeid har også sammenheng med det å føle seg trygg i nærmiljøet, og her er trafikkforholdene viktige, sier Hasle.

DOMINIKUS

7

Det lyser av «Maria på Lunden» – her fotografert i Ragnhild Butenschøns atelier.

til stede i kapellet deres. Begge to hører med i søstrenes daglige liv og bønn.

– Men de har til dels vært ganske gjenstridige å arbeide med, de to. Det er nemlig slett ikke lett å sveise i messing! Men statuene skulle jo «passe» til korset. Særlig var Dominikus' kappe vrien, den har jeg virkelig slitt med. Den er av stål sveiset oppå messing, en teknikk som jeg tror ikke har vært brukt før.

Et av Ragnhild Butenschøns

første arbeider – så langt tilbake som rett etter krigen – var nettopp en Maria, nærmere bestemt en altertavle skåret i tre og malt til Helgøya kapell. Og de som er kjent på Torshov i Oslo, vet kanskje at «Bebudelsen» på veggen utenfor Torshovkirken også kommer fra hennes verksted. Mange vil kjenne en eller flere av hennes fremstillinger av den hellige Frans av Assisi, preget av en spesiell innlevelse og uttrykksfylde. Men det er første gang hun «våger seg

på» en Dominikus. Godt at hun våget!

Statuene på Lunden ble vigslet av biskop Gerhard Schwenzer under en høytidelig messe på selve Maria Budskapsdag i år.

Nå i mai, Marias måned, vil sikkert både søstrene og den øvrige «kyrkjelyd» på Lunden glede seg ekstra over den knelende Maria som lyser mot murstensveggen bak alteret. Glede seg *over* henne – og *med* henne. UKJ

Hva koster et menneske?

«Hva koster et menneske?» Det er tittelen på en etikk-konferanse som skal finne sted på Universitetet i Århus fra 27.6 til 2.7 i år. Det Økumeniske Center i Århus arrangerer konferansen som er åpen for alle.

— Hva er det som skjer med de etiske idealer når de konfronteres med den barske virkelighet: Det er begrensede ressurser; det skal spares, og det er nødvendig å

prioritere noe fremfor annet og noen fremfor andre. spør arrangørene i invitasjonen til konferansen. Spørsmålet blir sentralt under årets konferanse, og det skal belyses i forhold til to viktige sektorer, nemlig utdanning og helsevesen. Gjennom oversiktsforedrag og spesialtemaer vil emnene bli drøftet ut fra ulike vinkler. Under en spesiell temadag vil

emnet bli belyst ut fra medienes betydning for meningsdannelsen.

Det er andre gangen Det Økumeniske Center arrangerer en etikk-konferanse. Første gang var i 1985 da emnet var «Etikken som ble borte». Det Økumeniske Center i Århus arbeider for en samfunnsorientert kristen praksis og felleskirkelig fornyelse. NØP

8 Kommisjon for rettferdighet og fred:

STERK KRITIKK

Regjeringens forslag til lov om kunstig befruktning har, som leserne vil kjenne til fra dagspressen og fra St. Olavs spalter, vakt sterk diskusjon i vide kretser. *Kommisjon for rettferdighet og fred* i Oslo Katolske Bispedømme hører til dem som stiller seg svært kritisk til forslaget. Vi gjengir her i sin helhet den uttalelse om lovforslaget som kommisjon har sendt til Stortingets sosialkomité.

I. Genteknologi: fra oppdagelse til anvendelse?

Et grunnleggende spørsmål melder seg i møtet med genteknikkens anvendelsesmuligheter på naturen generelt og mennesket spesielt: Hvordan skal vi lære oss å beherske genteknikken på en etisk høyverdig måte til beste for det enkelte mennesket og for samfunnet som helhet? Bør vi gjøre alt det vi kan gjøre?

Vi er av den faste overbevisning at det må finnes en nødvendig bremse mellom genteknikkens nyvinninger og selve anvendelsen av denne kunnskap. Det er viktig å beholde et samlet perspektiv for å bevare enkeltmenneskets og jordens verdi. Den genetiske forskning kan ofte kritiseres for logisk kortslutning og tankebrist, bl.a. for et altfor fiksert tidsperspektiv: la oss gjøre det som er faktisk mulig nå — uten omtanke for framtidige konsekvenser av genetisk manipulering; for maktutfoldelse og økonomisk gevinst, som gjør mennesket og forskeren til livets

herre; og for mangel på respekt for hele skaperverkets særegenhet. Genteknologiens gevinst i erkjennelse, målt i forhold til graden av manipulasjon av virkeligheten, kan kanskje synes som en nyvinning og et framskritt (f.eks. det å hjelpe barnløse), men vi synes ikke at dette er innlysende i seg selv. En nyvinning må kjenetegnes av at den tjener til alles beste i lys av framtiden. Den amerikanske filosof, Han Jonas, har treffende formulert det slik: «Genteknologien kan aldri hjelpe oss til å overvinne døden, men den kan utrydde oss alle.» Begrepet 'framskritt' må vurderes i forhold til mennesket og menneskeligheten etter hensikt, mål og ansvarlighet.

II. Kunstig befruktning

Det finnes høyverdige etiske motiver for å benytte seg av genteknikkens muligheter for å avhjelpe barnløse (AIH/AID og IVF — d.v.s kunstig befruktning ved ektemann/donor og prøverørsbefruktning — red. anmerk.): bl.a.

lindre menneskelig lidelse og kunne oppfylle ønsket om å få barn. Det er teknikker som, brukt riktig, kan stå i livets tjeneste. Lovforslaget påpeker med rette at det aldri kan være en rettighet å få barn (kap. 8). Anvendelsen av teknikkene og bruken av ressurser må stå i forhold til den hjelp som ytes for mennesker i behov av medisinsk behandling. Vi vil heller ikke la være å påpeke den ironiske kontrast som trer fram mellom loven om selvbestemt abort (ca. 15.000 registrerte aborter pr. år) og utkast til lov om kunstig befruktning for å hjelpe barnløse til å få barn (42 registrerte fødsler sist år).

Vi har stor forståelse for lovens intensjon om å avhjelpe barnløse ved teknikkens hjelp. Vi er tilfreds med at utkastet til lov er langt mer restriktivt enn i andre vestlige land (f.eks. England) og således utøver en viktig bremsefunksjon. Likevel vil vi pledere for at den nye loven blir enda mer restriktiv ved å forby:

Sosialt sykdomstegn

Plastisk kirurgi kan bidra til å gi et ungt menneske livsmot etter å ha blitt maltraktert i en trafikkulykke. Men ethvert sunt menneske burde reagere mot at leger bruker sin arbeidskraft på motebetonte operasjoner for å bringe oss nærmere tidens kroppslige idealer. . .

Det er et sosialt sykdomstegn ukritisk å akseptere en utsettelse av en normal aldringsprosess med kosmetisk kirurgi.

VÅRT LAND

Paven ber om lydighet

Paven har bedt katolske leger og forskere om ikke å anvende befruktningmetoder som ifølge Kirkens lære er umoralske. Han har henvendt seg til de franske biskoper etter at franske, belgiske og nederlandske katolske sykehus gjorde det klart at de vil fortsette med prøverorbefruktning på tross av Vatikanets forbud nylig mot slik praksis. CATHOLIC HERALD

Til minne om Romero

Tusenvis av mennesker toget til katedralen i San Salvador den 24. mars i år for å markere 7-års dagen for mordet på erkebiskop Oscar Romero. Rundt 12.000 samlet seg foran kirken, mange med plakater som krevet straff for morderne fra den gang og slutt på bruddene på menneskerettighetene i landet. CATHOLIC HERALD

AV LOVFORSLAG

9

- fremmed sædgiver, og
- forskning på embryoer, nedfrysning av sæd og befruktede egg.

Teknikkene AIH/AID og IVF angår langt flere personer og forhold enn det lovutkastet synes å ta hensyn til. Foruten ektepar/samboere og eventuell fremmed donor, bør loven regulere forholdet til embryoer, forsker- og lege-teams kompetanse, samfunnet og dets normstrukturer og den menneskelige natur.

Vi har sympati for at ektepar kan hjelpes til å muliggjøre fram-bæring av et barn, så fremt den kunstige befruktning foretas med ekteparets egne egg- og sædceller.

Fremmed sædgiver, som lovutkastet går inn for, bør imidlertid forbys, da det finnes mange ubesvarte etiske spørsmål og uønskede konsekvenser i forhold til utvelgelse av sæddonor, anonymitet og frossen sæd og sædbank. Vi har ellers vanskelig for å forstå lovutkastets logiske slutning, når det tillater fremmed sædgiver, men forbyr fremmed eggdonor. Den begrunnelse som gis i utkastet, er etisk like anvendelig ved sæddonasjon som ved eggdonasjon: at hensynet til barnet må komme først. Ved eggdonasjon vil barnet miste «en av de mest grunnleggende identitetstilknyninger det har» (jf. 5.1.3.4.1.). Det er vi enige i, men det samme

må være sant ved sæddonasjon: at barnet mister en av de mest grunnleggende identitetstilknyninger det har. På dette punkt nøyer imidlertid lovutkastet seg med et etisk sett høyst utilstrekkelig pragmatisk forsvar for AID (jf. 5.1.2.2) – uten å argumentere for at AID er etisk godtagbart, slik det forutsettes i departementets vurderinger (5.1.2.2.3.). Vi er tilfreds med at sæddonasjon forbys ved bruk av IVF.

Det er imidlertid et annet forhold ved lovforslaget som er langt mer foruroligende i våre øyne, og det er forholdet til de befruktede egg, som det kan drives metodeforskning på i inntil 1 uke, som kan fryses ned i inntil 12 måneder, og som kan tilintetgjøres (kap. 12). Etter vår mening er begrepet «befruktede egg» en tilsløring av virkeligheten. Et befruktet egg er et påbegynt menneskeliv i kim, noe som både kan argumenteres teologisk og etisk (livet er ukrenkelig fra unnfangelsen av) og biologisk (livet har sin begynnelse ved befruktningen, da hvert menneskes fullstendige arveanlegg – DNA – er nedfelt i den befruktede celle). Vi mener derfor at nedfrysning av et menneskeliv er etisk høyst betenkelig og et uforsvarlig inngrep i en livsprosess – ved siden av en rekke uoversiktlige konsekvenser: oppbevaring, fare for mis-

dannelser, fare for misbruk i forskningsøyemed; hvis klinisk graviditet oppnås ved første forsøk, hva skjer så med de øvrige nedfrosne, befruktede egg? Her trengs restriktive lovreguleringer for å hindre mulige utglidninger. Etter vår oppfatning skal ikke flere egg befruktes enn de som senere bringes tilbake i kvinnens kropp. Hvert befruktet egg er et arts spesifikt, menneskelig og individuelt liv og skal derfor behandles deretter. At departementet godtar «destruksjon av befruktede egg» (12.1.3.), er en språklig tilsløring av et forhold som medfører at et menneskeliv i kim tilintetgjøres. Av praktiske grunner anses det for «etisk forsvarlig» uten at departementet har funnet det nødvendig å føre et etisk resonnement. Destruksjon – eller tilintetgjørelse – av overtallige eller nedfrosne egg er derfor moralsk uforsvarlig og forkastelig. Vi tar videre avstand fra all forskning på befruktede, menneskelige egg og embryo, da denne forskning ikke er terapeutisk (jf. WHO, Declaration of Helsinki, 1975). Vi har dyptgående, moralske motforestillinger mot framgangsmåter som har til hensikt å forbedre metoder, men som fører til skader på eller tilintetgjørelse av menneskelige individer. Vi innser betydningen av forskning for å avdekke års-

A propos salmonella:

Om etikk og bakterier

Hadde det ikke vært for den lumske bakterien som følger med det ulovlige kjøttet og som plager spisegjestene, hadde disse transaksjonene kanskje ikke vært kjent. Og trafikken hadde fortsatt. Dette tilsier at denne saken må få etterspill som dreier seg om langt mer enn næringsmiddelkontroll.

Den bør også stimulere til en samtale rundt om på bedriftene som får konse-

kvenser på det etiske område. Etikk er nemlig ikke bare et losrevet akademisk begrep...

De fleste som har hatt befattning med denne saken vil nok ved nærmere ettertanke innrømme at ærlighet varer lengst, selv om den kortsiktig slett ikke gir garantier for lønnsomhet. Hederligheten gir de beste vilkår for et menneskeverdig samfunn. Og dette er mer verd enn billige biffer og kroner i kassa. VÅRT LAND

Tankevekkende!

Det er ikke hver dag man opplever gregoriansk sang i NRK. Faktisk skjedde det nylig i P2's «Tonefølge»: en herlig halvtime med gregorianske melodier presentert av Dordi Glærum Skuggevik. (Oppmerksomme lesere vil huske hennes reportasje i St. Olav fra en verdenskongress for gregoriansk sang i Paris).

En opplevelse var det å høre et opptak fra Nidarosdomen der det gregorianske

ker til ufruktbarhet og genetiske sykdommer, men friheten til å eksperimentere og endog tilintetgjøre menneskelige embryoer kan ikke forsvares moralsk. Derfor bør slik forskning forbys ved lov.

Et tredje forhold som vi ønsker å sette fingeren på, er like foruroligende på lang sikt, og det er sædgers anonymitet, hvis AID skulle aksepteres av Stortinget. Her dreier det seg om konsekvenser for samfunnet som helhet, oppløsning av normer, forvirrede slektskapsforhold og barns rett til å kjenne sin herkomst. Både fremmed donor og anonymitet er således betenkelig. Vi innser at forslaget om å beskytte donors anonymitet kan være knyttet til tilsynelatende gode motiver og hensyn til diskresjon for å unngå følelsmessige og juridiske vanskeligheter senere i livet, men også av sterke pragmatiske motiver, f.eks. lettere tilgang på donorer (10.2.3.).

Lovutkastet tilkjenner at spørsmålet om kunstig inseminasjon har etiske elementer (5.1.), og at anonymitet for donor er «ett av de vanskeligste etiske spørsmål» (10.2.3.). Likevel føres det en særdeles mangelfull etisk argumentasjon for å vise at teknikkens anvendelse er «ønskelig» og konsekvensene «etisk godtagbare» slik det forutsettes og hevdes i 5.1. At «høy etisk..stan-

dard» sikres ved gynekologisk spesialkompetanse (jf. 6.2.3.), er selvfølgelig etisk intetsigende, da gynekologer ikke er en egen etisk kategori. En slik snarvei for å underbygge det «etisk godtagbare» er en omgåelse av de etiske problemer. Videre påstås det at «AID er et gode – både for barn og foreldre... og for barnet betyr behandlingsformen at det er gitt nytt liv» (10.2.3. og jf. 5.1.: «For det barnet som blir født, representerer livet et ubetinget gode.)). Slike påstander er etisk intetsigende, fordi problemstillingen er absurd. Et gode kan ikke forholde seg til et intet, som departementet her foreslår. På de samme – og lignende – premisser reduseres AID-frambårete personers rett til å kjenne sitt opphav til et «behov» og kan derfor anses som «meningsløs viten» (10.2.3.). På grunnlag av feilaktige premisser og inkonsekvente argumenter kommer lovforslaget fram til det motsatte resultat av dets utgangspunkt: «Lovforslaget... har først og fremst som formål å sikre barnets interesser...» (1.4. og jf. 5.1.: «hensynet til barnet måtte veie tungt.)). Vi kan derfor ikke se annet enn at lovutkastet trivialisere barnets interesser ved å foreslå hemmeligholdelse av donors identitet. Skal barnets interesser sikres og komme først, må

det ha rett til å få kjennskap til sin egen biologiske opprinnelse. Den som jo i siste instans rammes av anonymitetsprinsippet, er barnet, den svake part, som ikke selv har kunnet stå vakt om sine interesser, og som en lov derfor må ha særlig plikt til å beskytte.

På lang sikt kan et samfunn ganske visst ikke være tjent med et systematisk falskneri av offentlige registre for framtidige generasjoner. I tillegg reiser dette mange andre spørsmål som hittil står ubesvart, bl.a. hvor mange barn skal hver donor tillates å bli opphav til? Hvordan skal man kunne føre kontroll, når all informasjon skal tilintetgjøres? Og hvordan skal man da kunne garantere lovforbudet mot giftermål mellom nære slektninger?

Av de grunner som er anført i denne uttalelse, henstiller vi til Stortinget om å forkaste forslagene om fremmed sæddonor (AID) og donors anonymitet, samt nedfrysning, forskning og tilintetgjørelse av menneskelige embryoer, som ubegrunnet. En mer restriktiv lov vil etter vår mening kunne forhindre utglidning og uønskede virkninger – som vi ennå ikke er i stand til å se konsekvensene av.

Vi håper at debatten omkring lovutkastet kan føre til en sårt tiltrengt debatt om rettsvern for de ufødte.

koret fra Paris sang vår Olavssekvens «Lux illuxit laetabunda» (skrevet av erkebiskop Eystein på 1100-tallet). Man kunne bli nasjonalromantisk av mindre!

Et fremragende kor fra Hiroshima fikk vi også høre. «Det er tankevekkende», mente programlederen, at «mens denne japanske byen har hatt et gregoriansk forskningsinstitutt i 30 år, har de nordiske land ikke befattet seg i særlig grad med sin 500-årige tradisjon».

Fortsatt uro i Sør-Korea

Etter at en 21 år gammel student ble torturert til døde av sør-koreansk politi, har opinionen samlet seg i et krav om å få en slutt på denne offisielle voldsbruken. På grunn av at det ble forbudt å avholde offisielle minnestunder over den torturerte studentens bortgang, tok det ledende opposisjonspartiet og andre grupper initiativet til en nasjonal sørgedag. Det nasjonale kirkerådet erklærte en egen anti-tortur-

søndag i alle de ledende kirkene i landet.

Den første offisielle forklaringen på studentens død var at han døde av sjokk. Etter vedvarende press har myndighetene innrømmet at han døde etter bruk av vann-tortur. Andre mener at han ble utsatt for elektrisk tortur i tillegg. Myndighetene hevder at dette har vært et isolert tilfelle, mens opposisjonen hevder at dette bare er toppen av et isfjell av tortur-bruk i Sør-Korea.

NØP

Olympiaforberedelser i Seoul:

Medaljenes bakside

11

Olympiader koster, og i den syd-koreanske hovedstaden *Seoul*, hvor sommerlekene 1988 skal arrangeres, er det byens fattige som må betale store deler av gildet, både i rede penger og på annen måte: 3 millioner mennesker tvangsflyttes som ledd i et gigantisk «*bysaneringsprogram*» for å skaffe plass til arenaer og hoteller for toppidretten og resten av idrettsirkuset — som igjen betyr reklame utad for regimet.

Skandaløst, er kardinal *Stephen Kims* kommentar både til planene og til måten de gjennomføres på — her brukes grov vold og tvang. Studenter og ordenssøstre ved universitetet i Seoul har gjentatte ganger gått til sultestreik som et tegn på solidaritet med ofrene for de ambisiøse planene, og i bydelen Sang Kyei Dong går amerikanske jesuitter, som har sitt hjem i denne delen av Seoul, i bresjen for innbyggernes rettigheter. Den tyske kristne ukeavisen *Rheinischer Merkur/Christ und Welt* har sett nærmere på de voldsomme olympiaforberedelser i morgenstillhetens land.

Tre gamle omsyde militærtelt, som tjener som kirke og forsamlingshus i bydelen Sang Kyei Dong i Seoul, er blitt et slags symbol på motstanden mot myndighetenes tvangsflyttingsprogram, og på den konflikt mellom kirke og stat det har utløst. At myndighetene ikke skyr noe middel, fikk både menigheten og kardinalen, som er erkebiskop av Seoul, merke under fjorårets julefeiring: Midt under messen på julaften trengte over hundre berusede råtasser inn i kirken, ødela inventar og kors og spredte redsel og gru ved sin brutale opptreden. Det var ikke første gang

slike bander var ute på herjing i denne bydelen, og det er ingen hemmelighet at de har tilknytning til «*bysaneringen*».

Myndighetene tyr til særdeles rigorøse midler for å fornye byens åsyn i pakt med tidens krav — det vil si først og fremst Olympiadens. Innen 1990 skal 3 millioner mennesker flyttes til andre bydeler, og familier eller enkeltpersoner som vegrer seg, blir utsatt for utilbørlig press og sjikane: Elektrisitets- og vannforsyningen kobles ut, eller husleien flerdobles slik at folk må forlate sine små leiligheter uten mulighet til å skaffe seg lignende husvære

til priser de kan betale. Eller man stiller leieboerne ganske enkelt overfor et fait accompli: I tidlige morgenstunder, når de fleste menn er på vei til arbeidet, rykker rivningsfolkene ut med sine store maskiner og jevner den gamle bebyggelsen med jorden. Kirkelige kretser melder om alvorlige tilfeller av mishandling. Og der hvor denslags ikke knekker motstanden, rykker bandene med råtasser ut, som på julaften i «*teltkirken*» i Sang Kyei Dong.

Og mens dette skjer, ruller militærregimets propagandamaskineri videre. I snart to år har det vært særdeles rundhåndet med

Om basimenigheter . . .

Under sitt besøk i Chile nylig besøkte paven bl.a. et av de fattige strøkene i Santiago. I sin tale til innbyggerne kom han også inn på basimenighetene og sa bl.a. at slike fellesskap «er ekte kirkelige fellesskap når det er Guds ord som holder dem sammen . . . når troen modnes gjennom ekte og livfull katekese, når nattverden og et ugjenkallelig fellesskap med presten utgjør samlingspunktet for liv og fellesskap.» ORIGINS

12

innbydelser til utenlandske journalister som i sin tur kvitterer for innbydelsen med meget velvillig omtale av de storslåtte forberedelser, skriver *Rheinischer Merkur*. «Men ikke et ord fra dem om den stigende politiske og sosiale protest i Sør-Korea mot at kostnadene for dette gigantiske sportskue betyr hårde økonomiske byrder for en befolkning som allerede på forhånd har fått dårlig uttelling for landets økonomiske oppsving: Påtvungen politisk umyndiggjørelse, kummerlige boligforhold og lav lønn er hva det store flertall av befolkningen sitter igjen med.»

Tradisjonell koreansk bybygging og bykultur som nettopp ville være noe å vise olympiagjestene, må vike for «Olympias krav», og et «mini-Los-Angeles», som kardinal Kim kaller det, kommer i stedet (de forrige sommerleker var i Los Angeles i 1984). Og innbyggerne fra de gamle bydeler omplantes til svære høyblokker i utkanten av Seoul. «Rykkes opp med roten» er forresten et riktigere uttrykk: sosial tilhørighet og gammelt, nært naboskap ødelegges — rotløshet og anonymitet kommer i stedet. Kardinal Kim sammenligner disse boligblokkene med moderne «burhøneanlegg»! Og som om ikke tvangsflyttingen i seg

Paven om kirke og politikk

Kirken må aldri identifiseres med et spesielt politisk fellesskap, heller ikke med et spesifikt politisk parti, og det ville være «absolutt forferdelig hvis en person eller en institusjon skulle gi etter for fristelsen til å utnytte Kirken til egen fordel.» sa paven bl.a. i sin tale til de chilenske biskoper nylig.

Men han understreket også at «det ikke må lede noen til å tro at Kirkens frelsesbudskap ikke har noen relevans innen

politikken.» Han minnet om at Det annet Vatikankonsil understreket Kirkens frihet til å felle moralske dommer i saker som har med politikk å gjøre. «Å gjøre det er ingen utidig innblanding i saker som ikke angår Kirken.» Men han oppfordret biskopene til å «forkaste og unngå vold og hat i Chile . . . Kirken støtter seg til sin egen arv av tro . . . som er mer enn sterk nok til å omdanne alt i Kristi ånd.» ORIGINS

Paven og kardinal Kim under pavens besøk i Korea i 1984.

selv var nok, fører den også til stor økonomisk merbelastning. Nytt, mer moderne husvære koster adskillig mer enn det gamle, og i tillegg kommer økede reiseutgifter inn til arbeidsstedene. Det er politikerne, entreprenørene og boligspekulantene som tjener på dagens byggeboom i Seoul, sier kardinalen. Og i Seoul går det rykter om at også landets første dame har sine

interesser i boligspekulasjonen. Politifolk som «hjelper» med flyttingen, lar det skinne igjennom at deres innsats skjer i overensstemmelse med ønsker fra «det blå hus», presidentpalasset i Seoul.

Til tross for at president Chun Doo Hwans militærregjering, som har hatt makten siden kuppet i 1980, kan vise til økonomisk oppsving, øker det innenpolitiske trykket. «De militære i Korea har

Ny interesse for kristendommen

Fortsetter dette, vil vi oppleve en gedigen topp i salg av Bibelen, sier informasjons-sjef Dag Kjær Smemo i Det Norske Bibelselskap. Jeg tror ikke jeg tar for hardt i hvis jeg antyder rundt 80.000 solgte bibler i løpet av 1987.

Økningen i salget skyldes nok bibelselskapenes kampanje, sier Karsten Alnæs, kulturredaktør i Dagbladet, men det kan også ha sammenheng med en viss nybakt interesse for kristendom og budskapet

som Bibelen formidler.

Han tror Bibelen fremdeles blir lest som en religiøs bok, og ikke som et litterært verk. Jeg tror ikke ikke-kristne grupper er trukket inn, selv om enkelte er det i større grad. Bibelen tilhører felles europeisk kulturstoff. Man er unntatt fra å forstå referater med bakgrunn i dette hvis man ikke kjenner Bibelen. Det er ikke usannsynlig at et høyere utdanningsnivå vil øke bibellesningen, sier Karsten Alnæs.

Fra NATIONEN

Praktiske cisterciensere

Tre hundre kuer som tilhører et cistercienserkloster i Nord-Irland, gir mer enn melk til munkene. De skaffer også brensel til klosteret. Ved en sinnrik prosess blir kugjødsel omdannet til gass som via rørledninger går inn i et sentralvarmeanlegg i klostret. For denne oppfinnelsen har munkene fått en utmerkelse av miljødepartementet.

CATHOLIC HERALD

fulgt utviklingen på Filippinene med bekymring,» skriver *Rheinischer Merkur*. «Og uten tvil har de også oppmerksomt registrert den rolle den katolske kirke har spilt.» I Korea er ca. 10% av befolkningen kristne, og den katolske kirke er i sterk vekst. «Kirkenes innenpolitiske innflytelse er imidlertid langt større enn oppslutningen på 10% skulle tilsi. De har særlig engasjert seg i spørsmålet om menneskerettigheter og om gjeninnføring av demokratiet. Men i pakt med asiatisk tradisjon — ingen må miste ansikt — søker kirkene også alltid å vise til det som binder de forskjellige fraksjoner i landet sammen. Kritikk av regimet blir gjerne koblet sammen med en patriotisk bekjennelse til den smertefulle nasjonale fortid og erfaringene med den japanske kolonialisme.»

På denne bakgrunn har kardinal Kim, som nyter stor anseelse som moralsk autoritet i landet, gjentatte ganger uttalt — med klar adresse til de militære — at det demokrati befolkningen nå i flere år har lengtet mot, ikke må være et resultat av «seier over fienden». Gjeninnføringen av demokratiet må snarere komme via forsoning og gjensidig forståelse. Hat mot regjeringen lar seg, ifølge kardinalen, forhindre dersom den viser vilje til selverkjenning — og forbedring.

Pastoralråd?

Som St. Olavs lesere vil kjenne til (St. Olav nr. 1-87), er det både fra preste- og legmannshold kommet oppfordringer om å opprette et pastoralråd i Oslo Katolske Bispedømme for å få et mer strukturert samarbeid mellom de forskjellige organer, råd og organisasjoner innen bispedømmet. Etter et fellesmøte den 17. november i fjor nedsatte biskop Gerhard Schwenzer et arbeidsutvalg med følgende mandat: å forberede og innkalle til et møte (kalt et pastoralråd ad hoc) i den hensikt å etablere et fast pastoralråd.

For en tid siden sendte utvalget ut et høringsdokument der det kort gjør rede for hva et pastoralråd er, og hvilket mandat det er tenkt et slikt råd skal ha i OKB. Notatet viser til at pastoralråd «er nevnt og anbefalt i Det annet Vatikan-konsils dokumenter og nedfelt i kirkeretten. Det har til hensikt å utrede alt som rører seg innen det pastorale arbeid og trekke praktiske konsekvenser... Et pastoralråd skal assistere biskopen i ansvaret for helheten i bispedømmet. Med begrepet 'pastoral' mener vi alles medansvar og fulle deltagelse i Kirkens oppdrag. Pastoralrådet kjennetegnes ved at det er et representativt

organ, at det har medbestemmel-sesrett, at det knytter grupper og råd sammen, og at det skal utarbeide en overordnet målsetting for en pastoral plan på bakgrunn av den nåværende pastorale situasjon. Motivasjonen for dannelsen av rådet er således:

- å planlegge langsiktig mot år 2000
- å prioritere de viktigste pastorale oppgaver
- å animere til medansvar og medbestemmelse.

Med høringsutkastet følger også et forslag til «Foreløpige vedtekter for OKB's pastoralråd». Høringsinstanser er samtlige menigheter, råd og organisasjoner i OKB, og svarfristen utløper i disse dager, den 15. mai.

Hvis noen skulle synes at det har tatt lang tid før konsilets initiativ ang. opprettelse av pastoralråd har ført til handling her hjemme, minner St. Olav om at OKB allerede i 1961, før konsilets anbefaling, hadde fått sitt Legmannsråd som — om det ikke er et så representativt organ som det påtenkte pastoralråd — har fungert både som et rådgivende organ for biskopen og et forum for legfolks initiativ. ●

Betinget ja til fredskonsil

De tyske katolske biskoper vil stille seg positivt til at den katolske kirke deltar i et eventuelt verdensfredskonsil. Til tross for diverse uopklarte spørsmål angående struktur, sammensetning og målsetning for konsilet, som etter planen skal finne sted i 1990, sa den tyske bispekonferanse «et betinget ja» til katolsk deltagelse under konferansens vårmøte nylig. KNA

Vatikanet i pengeknipe

Kardinalrådet for økonomiske saker i Vatikanet har nylig hatt møte, ledet av kardinal Casaroli. I et kommuniqué etter møtet blir det pekt på store økonomiske vansker, og at budsjettet for 1986 vil få et betraktelig underskudd.

Kardinalrådet har besluttet å sende brev til alle bispedømmer, med oppfordring om å spille en mer aktiv rolle med tanke på Vatikanets økonomiske vansker.

L'OSSERVATORE ROMANO

Paven om økumenikken

Ifølge paven er tiden ennå ikke inne for «eukaristisk gjestfrihet» fra katolsk side overfor kristne av andre konfesjoner og vil heller ikke være det så lenge det ikke finnes et virkelig fellesskap i tro. Nattverdfellesskap er uttrykk for trosfellesskap, hevdet paven i en audiens nylig. Der dette trosfellesskap mangler, vil nattverdsfellesskap være et «misvisende tegn» og ikke et tegn på fremskritt for enhetsbestrebelsene.

KNA

«Vi oppfordrer katolske kristne, våre kristne brødre og søstre og alle mennesker av god vilje til å fremme freden i Europa gjennom tillit og sannhet,» heter det i et brev fra formennene i de europeiske bispekonferanser som ble offentliggjort i slutten av mars i år. «Fred er et resultat av omvendelse . . . men den er også en frukt av kjærligheten, og kjærligheten når lenger enn det rettferdigheten alene makter.»

De var første gang formennene i de mange europeiske bispekonferanser var samlet til møte, og så å si alle konferanser var representert, bare Bulgaria, Litauen, Sveits, Tsjekkoslovakia og Tyrkia manglet. Biskop Paul Verschuren av Helsinki representerte Den nordiske bispekonferanse. Bakgrunnen for sammenkomsten var pavens henvendelse fra januar 1986 om fornyelse av forkynnelsen i Europa, og felles bekymring for den ideologiske konflikt som deler kontinentet i to rivaliserende leirer.

Fredens evangelium

«Fredens glade budskap er selve kjernen i Jesu budskap . . . vi er overbevist om at evangeliets dyptloddende visjon kan gjennomtrengende og berike arbeidet for fred, og at alle mennesker av god vilje er åpne for dette — uansett ulike politiske eller sosiale systemer,» skriver biskopene.

Alle ønsker fred, hvorfor er det så ikke fred? Det skyldes «det

onde» som gjør at mennesket ikke uten videre og av seg selv makter å være «fredsommelig»: ærgjerrighet og herskelyst, maktglede og strid, likegyldighet og hat er ikke noe som er «fremmed for mennesket». Men det er noe mennesket kan vende seg bort fra slik at det kan bli forsonet med andre mennesker og med Gud. Gjennom sin sønn Jesus Kristus har Gud forsonet oss med seg, men det forplikter oss til å «forsone oss med våre brødre». Det vil si, vi mennesker må vende oss bort fra det onde. «Det er den konkrete oppgave vi er kalt til her og nå uten å henfalle til en skepsis og en fatalisme som evangeliet klart forkaster», skriver biskopene.

«Vi ser denne Guds fred som en indre fred, fred med Gud og med en selv, men også som en ytre fred, synlig og mulig i historien som fred mellom enkeltmennesker, grupper, nasjoner og folk.» Å skape denne fred er langt fra lett, det krever nemlig at vi er villige til å «elske dem som vi — med rette

eller urette — kaller våre fiender».

Forsoning mellom de kristne

Forsoning mellom de ulike kristne samfunn er et hovedanliggende for europeiske kristne. De store splittelser oppstod nettopp her, og derfor har Europa en spesiell «plikt til og de beste forutsetninger for å finne veier til enhet». Biskopene forplikter seg til å fortsette på den økumeniske vei de har slått inn på og ber de troende innstendig om å gjøre det samme. Kristne som finner sammen, er «levende tegn på den gjensidige tillit og på det felles oppbrudd som kan føre til en verdensomspennende fred».

Å skape tillit

Biskopene minner om at fred er langt mer enn fravær av krig. Og selv om det ikke har vært krig i vår verdensdel i de siste førti år, kan man likevel ikke snakke om virkelig fred. Her er store etniske, sosiale, politiske og religiøse spenninger, i mange land blir minorite-

Flere søker til kirke

Kristendommen har «økende tiltrekningskraft» på folk i Vest-Tyskland viser en undersøkelse demoskopisk-instituttet Allensbach har foretatt for ukebladet «Stern». Ifølge undersøkelsen er «tiltrekningen» likelig fordelt mellom den katolske og de evangeliske kirker, og det er

særlig aldersgruppen 16–29 som «trekkes» til kirkene.

Ifølge Allensbach går 39% av katolikene og 13% av protestantene i kirken «hver søndag eller nesten hver». Det betyr mer enn dobbelt så mange protestantiske kirkegjengere som i 1982. KNA

Mot Ku Klux Klan

Det katolske kirkerådet i USA har nå sagt tydelig fra at katolikker som blir medlemmer av Ku Klux Klan eller lignende rasist-organisasjoner, «handler i uoverensstemmelse med katolsk tro.»

CATHOLIC HERALD

SANNHET OG KJÆRLIGHET

15

ter undertrykket, og for noen synes vold eller terror å være den eneste løsningen.

Biskopene tar særlig for seg øst-vest konflikten — ikke minst fordi denne konflikten «skjerper mange konflikter utenfor Europa og gjør dem til dels uløselige». De viser til at paven gjentatte ganger har erklært at Kirken ikke kan godta denne splittelse, og de sier klart fra det er en del av deres ansvar å forsøke å hjelpe til å overvinne den. Konflikten er ikke bare en interesse- og maktkonflikt, den er også en konflikt om verdier. «Dypest sett er øst-vest-konflikten en konflikt om sannheten, sannheten om mennesket . . . om dets verdi som enkeltmenneske og som samfunnsvesen, om dets rettigheter og plikter overfor samfunnet, om dets kall og bestemmelse.»

Sannhet og kjærlighet

Skal man ha mulighet til å overkomme disse skillelinjer, må man først være villig til å innrømme at intet politisk system er fullkomment. Dernest må man innse at vold er et lite egnet middel til å løse verdikonflikter. Så må man bringe etiske verdier som rettferdighet og sannhet inn i bildet, men også de vil komme til kort dersom man ikke utfyller dem med kjærlighet og tillit. Kjærligheten er fredsskapende bl.a. fordi den «når ut over det rettferdigheten alene

makter». Og den som vil stifte fred, må «bryte mistillitens og mistroens djevelske sirkel. Man har ikke lov til å se selve djevelen i sin motstander og tillegge ham bare ondskap og ond vilje. Man må skille mellom det onde slik det viser seg i systemer og strukturer, og det onde i mennesket. Man må være åpen for alt som kan danne grunnlag for forståelse og forsoning, og herunder hører også det å

forsøke å se tingene med motstanderens øyne. Det å være lydhør for fredssignaler er i dag en høy politisk dyd.»

Fri kontakt mellom landene og mellom enkeltmennesker, fri utveksling av meninger og av informasjon, og den innstilling at vi alle kan lære av hverandre, er «uunnværlige bidrag» til gjensidig tillit. Fred er et menneskelig fellesskap der «ingen føler at andre er

Avkristning!

Blant tallrike innlegg i anledning en meget omtalt sak ved Menighetsfakultetet i Oslo har vi merket oss en artikkel i Arbeiderbladets serie «Tanker i tiden». Skrevet av Rolf Berg, tidligere prest i Den norske kirke, for tiden bokklubbredaktør.

Vi er redd redaktøren har så altfor rett når han skriver: «Jeg tror mange ler av kirken i disse dager. En oppgitt latter som

er farligere for kirken enn all verdens aggresjon. Jeg vet av egen preste-erfaring at det er langt flere enn man skulle tro, som på ett eller annet upresist nivå inne i seg selv føler at de hører til i kirken.»

Rolf Berg kaller dem «mennesker i kirkens utkant» og mener at de «nok en gang har fått bekreftet sitt inntrykk av at i kirken har «synd» først og fremst med underlivet å gjøre. Av og til har kirkens

ledere vist signaler om vilje til å stille seg på undertryktes side i kampen for rettferd, frihet og fred i verden. For mange har det vært spennende signaler om håp. Menighetsfakultetets styre har brakt tingene tilbake i kjente spor. Størst lykke må dette styret gjøre i Human-etisk forbunds medlemslokaler . . . Det avtegnes et bilde av en kirke som er mer opptatt av at kjærligheten skal ha rammer enn av at den

16

en trussel mot ens egen innerste overbevisning eller føler seg truet av en kollektiv desinteresse overfor sannheten eller av en overflattisk eller feilaktig forståelse av friheten der frihet settes lik mangel på forpliktelse.» Vi må våge å satse på den ærlige dialog mellom mennesker og mellom systemer, ikke «forherde oss mot vår bror, men tro på hans sans for det gode, for det som er rett og rettferdig,» slik paven uttrykte det i sitt budskap til verdensfredsdagen i 1983.

Biskopene fastslår at det finnes ideologier og samfunnssystemer som skjerper spenningen mellom nasjonene, og de oppfordrer landene i «den gamle verden» til å handle slik at de blir «et eksempel på oppriktig og fredelig konkurranse». Det ville være et viktig bidrag til å «bilegge bestående og kommende verdensomspennende konflikter».

Kirkens bidrag

Biskopene understreker videre at den katolske kirke ikke ser på seg selv som del av eller konkurrent til de ulike politiske systemer, og at Kirken kan leve i ethvert politisk system «forutsett at systemet innebærer respekt for menneskerettighetene og særlig religionsfriheten. Den anerkjenner med takk det gode som – uansett politisk system – gjøres for det felles beste. Når Kirken kommer med kritikk,

er det nettopp i troskap overfor dette felles beste. Den katolske kirke tilbyr åpent sitt samarbeid for at kjærlighet og rettferdighet skal få innflytelse i politikken og i samfunnslivet – målet er 'en kjærlighetens sivilisasjon'».

Biskopene oppfordrer Europas regjeringer til å utnytte det de kaller «den fredssjans som ligger i den store europeiske solidaritet . . . en solidaritet som skulle kunne utfolde seg i etisk, kulturell og historisk solidaritet, og føre til politisk solidaritet.»

I et kort opprop rettet spesielt til Europas katolikker oppfordrer biskopene de troende til fordypelse i troen gjennom bønn og til helhjertet og uforferdet kristen innsats i hverdags- og samfunnsliv for å fremme «kjærlighetens sivilisasjon».

Innsats for AIDS-rammede

Kirkens Bymisjon er pionerer når det gjelder tiltak for de grupper som er mest utsatt for HIV-smitte. Kirkens Bymisjon driver ikke misjonering i vanlig forstand i sitt omfattende sosiale arbeid. Stikkord er omsorg, og respekten for andres valg.

Det betyr ikke at det er tabu å snakke om tro og livssyn. Ofte er dette lettere å snakke om når det ikke tas opp i form av massiv forkynnelse, men heller som levende spørsmål hvor heller ikke behandlerne er skråsikre, sier informasjonssjef Lise Vislie Jor.

Engasjementet i AIDS-epidemien er et uttrykk for omtanken for utsatte medmennesker. Bymisjonen har allerede flere behandlingsinstitusjoner for unge stoffmisbrukere og arbeider med utvidelser. Videre planlegger de et kontaktsenter for HIV-smittede og andre som trenger et sted hvor de kan søke råd og hjelp, som pårørende og arbeidsgivere. Det hjelper å kunne si ting høyt for å komme gjennom en krise . . .

Vi har prøvd å forklare lokalbefolkningen at unge stoffmisbrukere ikke er farlige for naboene, selv om de skulle være HIV-smittede. Ungdom i frivillig behandling er nemlig noe helt annet enn ungdom i narko-miljø på gata, sier Lise Vislie Jor.

Vi skjønner at folk er redde og vi skal ta denne angsten på alvor, sier Odd Einar Dørum, kjent politiker og nå helse- og sosialfaglig konsulent i Kirkens Bymisjon. Vi må spørre hva som gjør oss lammet, hva faren består i og hva frykten gjør med oss.

Også her i Kirkens Bymisjon ble vi nødt til å ta stilling til sykdommen, fordi vi hadde flere HIV-smittede ved våre institusjoner. Vi måtte gå veien sammen med dem som var rammet og opplevde positive følelser og omsorg for dem. Dermed ble også sykdommen mindre farlig, sier Dørum.

Fra NATIONEN

skal kunne utfolde seg.»

Men, føyer Rolf Berg til — han skrev artikkelen umiddelbart før påske: «Det er godt det snart er påske. Da kan vi alle — styremedlemmer, fakultetslektorer og bokklubbredaktører knele for ham som en gang sa: «Far, forlat dem, for de vet ikke hva de gjør.»»

Mer enn fotball . . .

«Strømmen av folk til den store Christian Krogh-utstillingen i Oslo viser at det er like stor interesse for kultur, i dette tilfelle malerkunst, hos oss som i andre land. Vi så det med Nasjonalgalleriets store utstilling av nordiske malerier fra 1880-årene, og vi ser det nå. Når et museum presente-

rer noe på en skikkelig måte, så strømmer folk til.

Dette er et fenomen man har sett i de store byene i den vestlige verden meget lenge, som New York eller Paris. I nesten en generasjon har det vært åpenbart at kultur trekker mer folk enn fotball.»

Gidske Anderson i ARBEIDERBLADET

Jacob Böhme — kristen mystiker på luthersk grunn 17

Jacob Böhme må regnes blant kristenhetens betydeligste mystikere, skriver *Pål Kolstø* i denne artikkelen hvor han plasserer Böhme i samtiden og ser nærmere på Jan-Erik Ebbestad Hansens bok: «Jacob Böhme. Liv, diktning og idéhistoriske forutsetninger» — den første monografi på norsk om denne lutherske mystiker.

I sin ungdom var Martin Luther påvirket av senmiddelalderens mystiske fromhet, slik den kommer til uttrykk bl.a. i skriftet *Theologia Deutsch*. Under sin kamp mot de såkalte svermerne under reformasjonen ble han imidlertid stadig mer skeptisk til all form for mystikk. Denne antimystiske tendens i lutherdommen ble forsterket etter Luthers død, og under 1600-tallets lutherske ortodoksi ble alle som gav uttrykk for mystiske idéer eller en mystisk erfaring gjenstand for kjettermistanke. Likevel fremstod det nettopp på denne tiden i det lutherske Schlesien en tenker som må regnes blant kristenhetens betydeligste mystikere — Jacob Böhme.

Skomaker og spekulativ tenker
Böhme (1575–1624) ble født i en landsby like utenfor byen Gørlitz. Hans foreldre var ret-

troende lutheranere og ledende skikkelser i menigheten. Jacob ble satt i skomakerlære og livnærte seg med dette og andre håndverk livet igjennom. Han hadde ingen formell teologisk utdannelse. Til tross for at han ble ansett for å ha en 'åndelig legning', var det lite som tydet på at han skulle bli en betydelig spekulativ tenker.

Hans første biograf forteller at en dag da han satt i sitt verksted, ble han plutselig blendet av sollyset som ble reflektert i et tinnfat, og en helt ny verden åpnet seg for ham. 12 år senere skrev han sitt første verk, *Morgenrøden*, som et forsøk på å sette ord på og tolke denne opplevelsen. Sognepresten på stedet kom over et eksemplar av dette skriftet og startet en veritabel hetskampanje mot forfatteren fra prekestolen. Striden ble bilagt ved at Böhme lovet å avholde seg fra ytterligere

skriverier, mens presten skulle finne andre emner for sine preker enn den visjonære skomakeren.

I 5 år overholdt Böhme skriveforbudet, men da presten brøt sin del av avtalen, gjenopptok han skrivingen og produserte på 6 år en kaskade av teosofiske, spekulative skrifter. De ble spredt i avskrifter som tidens undergrunnslitteratur, gjerne på bunnen av melsekker o.l. Allerede i sin levetid fikk han en betydelig leserkrets, og mange av hans bøker ble skrevet på oppfordring fra hans venner, som ønsket å få utdypet enkelte sider ved hans system.

Da Böhme i 1624 gav en av sine tilhengere tillatelse til å trykke noen av sine skrifter, kom han igjen i geistlighetens søkelys. På dødsleiet samme år ble han underkastet en omfattende eksaminasjon i tros læren før han fikk den siste nadverd. På alle punkter gav han sin tilslutning til den lutherske katekisme, men man mistenkte ham for å legge et annet innhold i trossetningene enn han burde, og byrådet måtte strengt pålegge byens motvillige prester om å forrette ved skomakerens begravelse for at han skulle komme i jorden etter kristen skikk.

Nå er det nok liten grunn for St. Olavs lesere til å riste på

Tvangsflytting kostet 50.000 mennesker livet

En stor del av Vestens humanitære hjelp til Etiopia er blitt misbrukt til politiske formål. Det hevder «Organisasjonen for truede folkeslag» som har sete i Göttingen. Ifølge denne organisasjonen er minst 50.000 mennesker omkommet i forbin-

delse med tvangsflytting fra de nordlige til de sørlige områder i landet. 30.000 mennesker skal tvangskollektiviseres, for 6 millioners vedkommende har det allerede skjedd. Vestlige midler er blitt misbrukt til slik deportering og kollektivisering. Selv uten tørkekatastrofen var disse tiltakene i seg selv nok til å forårsake hungersnød.

KNA

hodet over så mye luthersk intoleranse og uforstand. Takhøyden var ikke særlig større i det katolske Europa i 30-årskrigenes århundre, og mange sider ved Bøhmes lære var av en slik art at de ville få også katolikker flest til å rygge bakover, den gang som nå.

Det er vanskelig å sammenfatte Bøhmes lære i få ord. Den er både svært komplisert og fremmedartet og fremsatt i en dunkel og ofte nesten ugjennomtrengelig språkdrakt. Norske lesere har nå likevel fått anledning til å stifte et grundig bekjentskap med denne tenkeren. I 1979 tok idéhistorikeren Jan-Erik Ebbestad Hansen sin filosofiske doktorgrad på en avhandling om Bøhme, som nå foreligger i bokform i en lett bearbeidet utgave. Det er den første monografi om Bøhme på norsk.

Mot den strenge determinisme

Ebbestad Hansens bok faller i tre deler — Liv og verk, systemet og idéhistoriske forutsetninger. Av disse ligger hovedvekten på den midtre delen, som vil gi en tolkning av Bøhmes tenkning. Forfatteren kritiserer de tidligere Bøhme-forskere for at de har nøyet seg med å gi en mer eller mindre vederheftig *rekonstruksjon* av Bøhmes lære. Selv vil han nå ut over dette og samle trådene under et helhetlig fortolkende

perspektiv. Sitt utgangspunkt tar han i Bøhmes viljesmetafysikk, som han mener gir så å si nøkkelen til dette forfatterskapet. Mens den rådende protestantiske teologi i samtiden forkynte en streng determinisme og hevdet at syndefallet hadde opphevet den frie vilje, lærte Bøhme at viljen ligger til grunn for alle livsytringer, såvel hos mennesket som hos Gud. Denne viljeutfoldelsen danner grunnlaget for alt personlig liv, både det guddommelige og det menneskelige. Som teosof taler Bøhme mest om Gud og Hans indre liv, men samtidig trekker han også stadig paralleller mellom Gud og mennesket. Tanken om at mennesket er skapt i Guds bilde gir Bøhme en radikal fortolkning. Mennesket kan oppfattes ikke bare som et 'mikrokosmos', men også som 'mikrotheos'. Et eksempel på hvor denne tankegangen kan føre hen, er Bøhmes lære om androgyniteten eller tvekjønnetheten: Siden Gud er hevet over kjønns skillet, må også Adam, som skapt i Hans bilde, ha vært tvekjønnet før fallet. Også Kristus, som det fullkomne mennesket og den nye Adam, må ifølge Bøhme oppfattes som androgyn. (Det kunne vært interessant å få vite om denne ideen er blitt tatt opp av moderne feministiske teologer i deres angrep på Gud Fader-

Giftede prester i England

To giftede katolske prester i England har fått godkjennelse fra Vatikanet for sin overgang til den katolske kirke. Det gjelder kappelan Peter Cornwell, som fratrådte sin stilling i 1985, og den 76-årige sognepresten David Mead-Briggs, som gikk fra sin stilling for over 30 år siden. Ingen dato er fastsatt ennå for deres prestevielse i den katolske kirke. Giftede katolske geistlige finnes i USA, Australia og Vest-Tyskland. CATHOLIC HERALD

forestillingen. Studiet av Bøhmes virkningshistorie faller imidlertid utenfor Ebbestad Hansens problemfelt.)

Bøhmes Gudsspekulasjoner bygger i stor grad på introspeksjon, på en analyse av hans eget, indre sjeleliv som speiler Guds vesen. Dette, mener Ebbestad Hansen, gjør det mulig i noen grad å se bort fra den teologiske ramme som Bøhmes tenkning er satt inn i og isolere dens sentrale og mest almengyldige element: Læren om personaliteten og idealet om den frie, myndige og integrerte personlighet. Denne tolkningen bygger eksplisitt på en antropologisk reduksjon, et metodisk prinsipp som må kunne sies å være svært 'moderne'. Med det mener jeg en tilnæringsmåte som i stor grad tar hensyn til vår tids problemer og søker å vise hvilken relevans fortidige tenkere har for disse. Hvorvidt denne metoden også gjør rett og skjell overfor Bøhmes intensjoner, er et spørsmål vi får overlate til fagfolkene.

Ebbestad Hansens fremstilling av Bøhmes tenkning virker grundig og innforlivet. Han er like systematisk som Bøhme kan være usystematisk. Til tider påpeker han 'lakuner' i Bøhmes system — problemfelt som Bøhme antyder, men ikke ferdigbehandler. I noen slike tilfelle spinner

Tålmodighetsarbeid

Det har vært talt og skrevet ganske mye i senere tid om vårt felles ansvar for det økende antall unge stoffmisbrukere. St. Olav sakser noen linjer fra informasjonsbladet for Kirkens Bymisjon, ført i pennen av generalsekretær Aage Müller-Nilssen, en av dem som står sentralt i hjelpearbeidet.

«Tålmodighetsarbeid er det når mennesker står i krevende, daglig omsorg for mennesker som har lært å se på seg selv

som håpløse. Det kan gjelde unge stoffmisbrukere som har kommet skjevt ut i startfasen: Mange har gått fra en institusjon til en annen, fra ett «vesen» til neste. Det kan gjelde de såkalte «gatebarna», som enda tidligere i livet har mistet troen på at noe nytter, at voksne er til å stole på...

Noen vil se hva det dreier seg om: Et kristent menneskesyn. En tro på at ethvert menneske er skapt av Gud, til et liv i frihet og glede. Med vekstmuligheter, gjennom

smerte og nederlag. Det kan være mye slagg, og mye tålmodig arbeid kreves før det glimter til: Det edle grunnstoffet, det som er selve målestokken på verdi, som alt annet må sees i forhold til.

Det var engang en som uttrykte det litt annerledes, men det lyder som om han mente det samme: Hva blir resultatet, når alt det likegyldige eller verdiløse er skylt vekk? «Så blir de da stående disse tre: tro, håp og kjærlighet. Men størst blant dem er kjærligheten.»

19

Ebbestad Hansen videre på Bøhmes materiale, og skisserer opp hvilke resultater Bøhme ville eller burde ha kommet frem til dersom han hadde tenkt saken til bunns. Med slike spekulasjoner beveger forfatteren seg ut over en strengt idéhistorisk betraktningmåte, og det vi får er istedet snarere et utkast til Ebbestad Hansens egen Bøhme-inspirerte filosofi.

Idéhistoriske forutsetninger
I bokens siste hoveddel tar Ebbe-

stad Hansen for seg de idéhistoriske forutsetninger for Bøhmes tenkning. Til tross for at han i første rekke bygget på sine egne mystiske opplevelser, var han også klart inspirert av en rekke forskjellige åndsstrømninger i samtiden og benyttet seg av deres begrepsapparat. En av Bøhmes oppgaver, slik Ebbestad Hansen ser det, var å formidle mellom samtidens naturfilosofi og spekulative mystikk. I denne delen blir vi presentert for en rekke esoteriske og spiritualistiske strømning-

ger i 1500-tallets åndsliv, forskjellige 'motkulturer' som viser at reformasjonstidens Tyskland var langt mer mangfoldig enn man vanligvis er klar over. Ebbestad Hansen trekker frem halvt glemte reformatorer som Kaspar Schwenkfeld og Valentin Weigel, samtidens astrologiske og alkymistiske spekulasjoner og ikke minst den legendariske legen og magikeren Paracelsus. Størst idémessig overenstemmelse med Bøhme finner Ebbestad Hansen imidlertid med den jødiske middelaldermystikk, kabbalaen. Denne delen av boken har selvstendig verdi som en innføring i lite kjente sider ved 1500-tallets idéhistorie.

For en ikke-ekspert er det vanskelig å avgjøre hvor mye som er nytt i Ebbestad Hansens avhandling, og hvor mye som er konsentrert og videreformidling av tidligere forskning. Selv sier forfatteren at han har lagt vekt på en mest mulig bred fremstilling på bekostning av dybdeboringer. For de aller fleste norske lesere pløyer han likevel mer enn dypt nok.

Jan-Erik Ebbestad Hansen
Jacob Bøhme – Liv, diktning og idéhistoriske forutsetninger.

Solum forlag 1985.

Alvorlig maktmisbruk

De katolske biskoper i Sør-Afrika har anklaget den sør-afrikanske regjering for «alvorlig maktmisbruk». 13 biskoper har undertegnet et brev til opposisjonsavisen «New Nation» og erklært sitt samhold med dem som av politiske grunner er internert.

CATHOLIC HERALD

En idé for sommeren?

Academicum Carholicum i Danmark arrangerer sommerreise med deltagelse i de katolske universitetsuker i Salzburg – Salzburger Hochschulwochen – i tiden 27.7-8.8. Emne for årets universitetsuker er «Den verdsliggjorte verden og Guds rike». Ifølge programmet dreier det seg «ikke om noe nostalgisk tilbakeblikk... på en sakral verden som ikke lenger fin-

nes», men snarere om «modig og fremtidsrettet» beredskap til å ta inn over seg det gamle budskap om at «tiden er inne, og Guds rike er nær» (MK. 1,15).

Det kan tilbys innkvartering i forskjellige prisklasser, og det gis også mulighet for studentmoderasjon. Interesserte besmelde seg nærest til ACs formann, nærmere bestemt: Kaspar Kallan, Jægersborgvej 38, 2800 Lyngby, Danmark.

20

Katolske kirkebenker

Vårt Lands velkjente ravner, *Hugin* og *Munin*, meldte for en tid siden «at Drammen nå er landets best besøkte kirke. Man må stå meget tidlig opp for å sikre seg ståplass i St. Laurentius kirke, sitteplass er bare slikt menighetsmedlemmene kan drømme om. Dessverre er kirken katolsk, men likevel!»

Hugin & Munin

Nå bør det kanskje i sannhetens navn tilføyes at St. Laurentius ikke hører til landets største kirker. Ifølge pålitelige kilder er det plass til ca. 80 *sittende* sjeler i dette gudshus, og mange flere om man legger godviljen til og dertil holder pusten! Men likevel, som de velinformerte ravner sier. Det klages over tomme kirkebenker så mange steder i landet, og det tales og skrives om «gudstjenestens krise». I hvert fall gjorde man det under Nidaros Bispedømmes stiftsdager i Trondheim for en tid siden, og vi noterte da faktisk at en prest etterlyste «gleden i gudstjenesten» her forleden. Det var riktignok statskirken det gjaldt i de to nevnte tilfeller, men – likevel.

Nå skal ikke vi påstå at alle katolikker er flinke kirkegjengere, og slett påstå at kirkegjengere er bedre – som «folk» eller som kristenfolk – enn dem som sjelden eller aldri våger seg opp kirkebakken. Men selv om en del kato-

likker tar lettere på sin kirkeplikt i dag enn i tidligere, særlig før-konsiliære tider, er det i flere av våre katolske kirker ikke de ledige kirkebenker som er problemet ved høymessetider. Snarere tvert imot.

Selv landets største katolske kirke, som av oss ukjente grunner ligger i Bergen (vi regner med at bergenserne har svaret, og at de vil la det tilflytte oss ved leilighet), har fulle benkerader, om vi skal tro pastor Bernt Eidsvigs betroelser til Bjørn Brøymer i «Det lille intervju» i Aftenposten for en tid siden – og det bør vi jo! «Det er alltid fullt hus her,» sier pastoren i St. Pauls kirke. «Det er enormt oppmuntrende. Man får ikke den store inspirasjon av å holde messe for en tom kirke.» Det tror vi så gjerne, det kan føles stusselig og lite inspirerende for et par stykk «benkefolk» og, det.

Også andre steder på Vestlandet fylles katolske kirker. Da vi for en tid siden var på snarvisitt i

Stavanger, meldte sogneprest Alex Konz glad og uoppfordret om rundt 600 kirkefolk til de fire søndagsmessene i den lyse St. Svithun-kirken. (Midtuckerabattbillett og knapp tid hindret oss i å kontrollere ved selvsyn.)

Stavangerpresten hadde også de ferskeste tall for den multinasjonale menighet i oljebyen og omegn: 2110 medlemmer fordelt på 45 nasjoner! Mange av våre menigheter har nok nær på like mange nasjoner fordelt på færre sjeler, men Stavanger turde likevel være noe for seg selv: Her er flest franskmenn, hele 629 hvorav ca. en tredjedel «skiftes ut» år om annet. Her er 352 nordmenn og like mange englendere som vietnamesere, nemlig 258, og 121 polakker. Femten land – fra New Zealand og Kina til Honduras og Cuba – har én representant hver i St. Svithun menighet!

– Kanskje ikke så lett å sveise dette katolske konglomerat sam-

KATOLSK PEDAGOGIKKLAG

har medlemsmøte i St. Hallvardkirkens lokaler, Enerhauggt. 41, Oslo, lørdag 23. mai klokka 10.30.

Tema: «Problemer og utfordringer ved å være katolsk pedagog.»

Påmelding innen 15. mai til Kristian Heffermehl, Lersolveien 19, 0876, Oslo 8, tlf.: (02) 23 70 40.

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

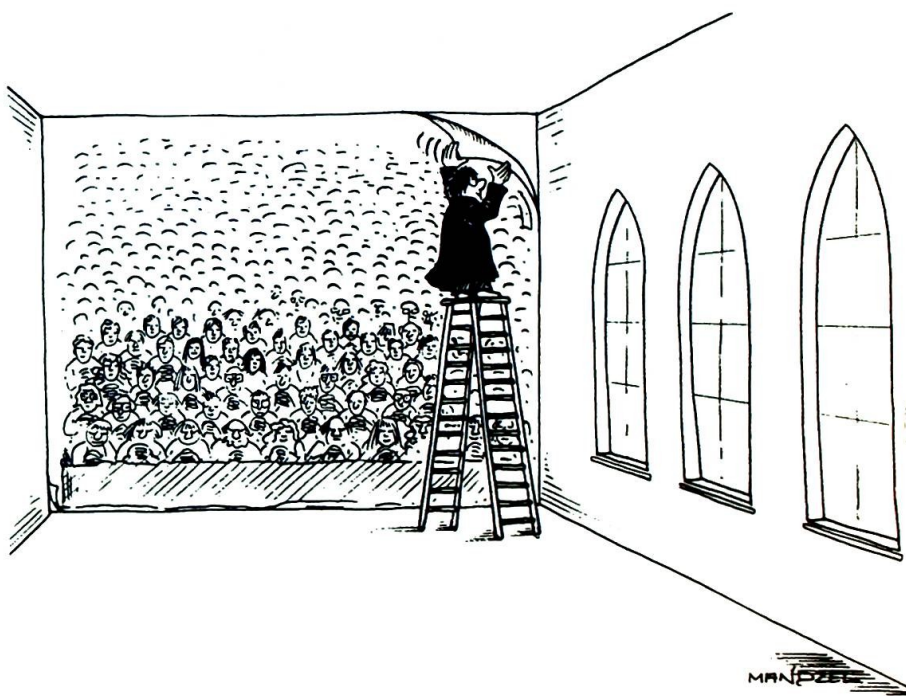
Drammen

Tlf. (03) 83 42 80

21

men til et virkelig menighetsfelleskap? undret vi overfor sognepresten etter at vi hadde latt statistikken og geografien si inn over oss en stund. — Det er nok ikke så lett med alle oss utlendinger, smilte amerikaneren Konz som har 179 landsmenn blant sine menighetsmedlemmer. — Her er ganske store kulturelle forskjeller. Og for mange av våre mange utlendinger er søndagsmesse og kirkekaffe stedene hvor de treffer både Vårherre og sine landsmenn, og de har vel såre god bruk for å treffe begge dele. Så blir det lett til at polakkene sitter her og filippinerne der, og man kan i grunnen godt forstå det. Her har vi med dype og viktige ting som identitet og egenart og andre 'verneverdige' verdier å gjøre.

— Men heldigvis begynner vi å få vekk noen skillevegger etterhvert og få samtaler og kjennskap og vennskap på tvers av lande- og kulturgrenser, til gjensidig berikelse. Kanskje også til ettertanke — at katolikk kan man være på så mange måter, «min» måte er ikke den eneste riktige. Jeg tror faktisk at en del av våre polakker i begynnelsen lurte alvorlig på om vi virkelig var ekte katolikker her i St. Svithun! Men litt samtale, eventuelt en liten utblåsning så frustrasjonene kan brenne ut, kan imellom gjøre underverker.

Katolske kirkebenker kan altså romme så mangt, og noen steder er det trangere om plassen — eventuelt også under taket? — enn andre steder. Men det er slett ikke dumt å måtte rykke tett sammen i benkene. Det er i hvert fall en meget enkel måte å komme hverandre nærmere på . . .

Men tilbake til nyhetsravnene i Vårt Land. Selv om vi regner med at de — observante og altseende

som de er — også har sett følgende under sin flukt spaltelangs etter påske, tar vi det med — likevel: «Påskan har samlet folk i kirkene som aldri før. Der det tidligere var glisne benkerader, har det vært flere tilhørere enn på mange år for å møte mysteriet, underet og dramaet omkring frelsen.»

Den videre tekst viser klart at det er statskirkebenker det er tale om — denne gang. UKJ

Frykter økumenisk belastning etter saligkåring

Den evangeliske kirkehistoriker Reinhart Staats har gitt uttrykk for betenkeligheter overfor evt. saligkåringen av den danske anatom, senere katolske biskop Niels Stensen. En understrekning av Stensens betydning som forbilde for dagens kristne vil ikke tjene den økumeniske fred i Nord-Europa, men snarere være en økumenisk belastning.

I «Seks spørsmål til de romersk-katolske kristne blant Stensenbeundrerne» hevder Staats at «det er i høy grad tvilsomt» å ta Stensen til inntekt for en teologisk begrunnelse for den vitenskapelige erkjennelse. I motsetning til Teilhard de Chardin som søkte å knytte forbindelser mellom naturvitenskapelig og teologisk forskning, fantes det ingen slik gjensidig påvirkning hos Stensen. Staats spør også om Sten-

sens likestilling av hedningemisjon og «konversjonspropaganda» overfor lutherske kristne også i dag er den katolske kirkes syn. I tillegg mener han at Stensens konversjon mer skyldtes angst for evig fordømmelse enn «opplysning» ved Guds ord. Er slik konversjonspraksis økumenisk forsvarlig i våre dager? spør kirkehistorieprofessoren i Kiel.

22

Niels Steensen

Kongregasjonen for «Le cause dei Santi» (helgenkåringprosessen) offentliggjorde følgende den 16. mars 1987: — et mirakel tilskrevet den Ærverdige Guds Tjener NIELS STENSEN, titulærbiskop av Titopoli; født i København den 11. januar 1638 og død den 5. desember 1686 i Schwerin, er blitt godkjendt i nærvær av Den Hellige Far, hvilket er blitt offentliggjort i dekrets form.

Som St. Olavs lesere vil ha sett (nr. 3-87) meddelte paven under de nordiske biskopers besøk i Roma i februar i år at saligkåringprosessen for Niels Stensen «er lykkelig ført til ende».

R.I.P.

Vår kjære

SØSTER ALINE ADICK

døde i Oslo den 01.04.87

i en alder av 85 år

og etter 53 års klosterliv.

Vi anbefaler vår

avdøde medsøster

til de troendes forbønn.

ST. JOSEPHSØSTRENE

Nå er livet gjemt hos Gud.
Vi overgir alt til Ham.
Håpet er tent i tyngste sorg.
Ingen er glemt av Gud.

Vi får hvile i Guds fred
og sove i jordens fang.
Kristus har gjort vår grav til sin.
Alltid er vi hos Gud.

Gud, vår Far, tar vare på
det liv som er revet bort.
Kristus har gjort istand et rom.
Før oss gikk Han til Gud.

Dagen kommer, Kristi dag,
da tiden blir visket bort.
Kristus står frem og alt blir nytt.
Døden blir knust av Gud.

Nå er livet gjemt hos Gud.
Vi overgir alt til Ham.
Håpet er tent i liv og død.
Ingen er glemt av Gud.

BEGRAVELSESBYRÅET

TS Jacobsen *a/s*

Ullevålevn. 1

TELEFON * 20 79 05

Alltid telefonvakt

MYRVOLD TRE

Bygningsarbeider

Produksjon

VERKSTED:

Brannvaktvn. 5

Tlf. 15 34 82

Salg

UTSALG:

Grefsenvn. 105

TRENGER
DU TRYKKSAKER?

Kontakt

SATS + PASTE A/S

Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10

Tlf.: (02) 30 04 16 – 30 84 53

Liturgisk kalender

Gudstjenester

23

			Dialogmesse	Høymesse
MAI				
16. Ferial. Ap.gj. 13, 44–52. Joh. 14, 7–14.	Arendal <i>St. Franciskus kirke</i>	Tyholmen Tlf. 22 209	<i>lörd.</i> : 18.30 <i>sønd.</i> : 8.00	11.00
17. 5. søndag i Påsken. Ap.gj. 6, 1–7. 1. Pet. 2, 4–9. Joh. 14, 1–12.	Asker og Bærum <i>Mariakirken</i> <i>Eikeli katolske kirke</i>	Nyveien 17, Stabekk Tlf. 53 77 35 Veståsen 18 Tlf. 24 25 69	<i>lörd.</i> : 17.45 <i>sønd.</i> : 9.15	10.45 10.30
18. Ferial el. Erik, martyr. Ap.gj. 14, 5–18. Joh. 14, 21–26.	Bergen <i>St. Pauls kirke</i> <i>Vår Frue Kirke</i>	Christiesgt. 16 Tlf. 32 54 10 Helleveien	<i>lörd.</i> : 19.00 <i>sønd.</i> : 10.00 9.30	11.00
19. Ferial el. Johannes 1., pave og martyr. Ap.gj. 14, 18–27. Joh. 14, 27–31a.	Bodø <i>St. Eysteins kirke</i>	Hernesvn. 22 Tlf. 21 783	<i>lörd.</i> : 19.00 <i>sønd.</i> :	11.00
20. Ferial el. Bernardin av Siena. Ap.gj. 15, 1–6. Joh. 15, 1–8.	Drammen <i>St. Laurentius kirke</i>	Cappelensgt. 1 Tlf. 83 20 19	<i>lörd.</i> : 13.00 <i>sønd.</i> : 9.00	11.00
21. Ferial. Ap.gj. 15, 7–21. Joh. 15, 9–11.	Fredrikstad <i>St. Birgitta kirke</i>	Kongensgt. 9 Tlf. 11 438	9.00	11.00
22. Ferial. Ap.gj. 15, 22–31. Joh. 15, 12–17.	Messe lørdag kl. 19.00 unntatt når intensivundervisning: kl. 12.30.			
23. Ferial. Ap.gj. 16, 1–10. Joh. 15, 18–21.	Halden <i>St. Peters kirke</i>	Kristian V's pl. 1 Tlf. 81 168	9.00	10.45
24. 6. søndag i Påsken. Ap.gj. 8, 5–8. 1. Pet. 3, 15–18. Joh. 14, 15–21.	Hamar <i>St. Torfinns kirke</i>	Torvggt. 113 Tlf. 23 751	<i>fred.</i> : 18.30 <i>sønd.</i> :	Ikke første fredag i måneden 11.00
25. Beda den Ærverdige, prest, el. Gregor VII, pave, el. Maria Magdalena av Pazzi, jomfru. Ap.gj. 16, 11–15. Joh. 15, 26–16, 4a.	Hammerfest <i>St. Mikael kirke</i>	Salsgt. 52 Tlf. 11 447	19.00	11.00
26. Filip Neri, prest. Ap.gj. 16, 22–34. Joh. 16, 5–11.	Harstad <i>St. Sunniva kirke</i>	Skolegt. 4 Tlf. 63 696	<i>lörd.</i> : 17.00 <i>sønd.</i> :	11.00
27. Augustin av Canterbury, biskop. Ap.gj. 17, 15.22–18. Joh. 16, 12–15.	Haugesund <i>St. Josefs kirke</i>	Haraldsgt. 21 Tlf. 72 31 95		11.00
28. Kristi Himmelferd. Ap.gj. 1, 1–11. Ef. 1, 17–23. Mt. 28, 16–20.	Hønefoss <i>St. Theresias kirke</i>	Vesterngt. 5 Tlf. 22 381		11.00
29. Ferial. Ap.gj. 18, 9–18. Joh. 16, 20–23a.	Kristiansand S. <i>St. Ansgar kirke</i>	Kirkegt. 3 Tlf. 24 225	<i>lörd.</i> : 13.00 <i>sønd.</i> : 9.30	11.00
30. Ferial. Ap.gj. 18, 23–28. Joh. 16, 20–23a.	Kristiansund N. <i>St. Eysteins kirke</i>	Flintegt. 5 Tlf. 72 779		11.00
31. 7. søndag i Påsken. Ap.gj. 1, 12–14. 1. Pet. 4, 13–16. Joh. 17, 1–11a.	Levanger <i>St. Torfinns kirke og</i> <i>St. Eysteins sykehjem</i>	Jernbanegt. 29 Tlf. 81 856 Tlf. 81 855		11.00
	Lillehammer <i>Mariakirken</i>	Weidemannsgt. 3A Tlf. 52 550	<i>sønd.</i> : 18.00	

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider
GEORG OG OTTO FOERSTER
Tlf.: 15 54 26/15 56 06

A / S N O R S K E S H E L L

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING: (02) 66 59 00 – SERVICE (02) 66 58 60 – 66 58 62

24 Liturgisk kalender Gudstjenester

			Dialogmesse	Høymesse	
JUNI	1. Justinus, martyr. Ap.gj. 19, 1–8. Joh. 16, 29–33.	Lillestrøm <i>St. Magnus kirke</i>	Romeriksgt. 1 Tlf. 71 28 85	9.00	10.30
	2. Marcellinus og Petrus, martyrer. Ap.gj. 20, 17–27. Joh. 17, 1–11a.	Molde <i>St. Sunniva kirke</i>	Parkvn. 25 Tlf. 51 467		11.00
	3. Karl Langwa og hans ledsagere, martyrer. Ap.gj. 20, 28–38. Joh. 17, 11b–19.	Moss <i>St. Mikael's kapell</i>	Ryggevn. 24 Tlf. 51 038		17.00
	4. Ferial. Ap.gj. 22,30; 23,6–11. Joh. 17, 20–26.	Narvik <i>Kristi Kongekirke</i>	Håreksgt. 82 Tlf. 41 634		18.30
	5. Bonifatius, biskop og martyr. Ap.gj. 25, 13b–21. Joh. 21, 15–19.	Oslo <i>St. Olav domkirke</i>	Akersvn. 1 Tlf. 20 72 26	<i>lörd.</i> : 19.00 <i>sønd.</i> : 9.30	11.00
	6. Ferial el. Norbert, biskop. Ap.gj. 28, 16–20. Joh. 21, 20–25.	<i>St. Hallvard kirke</i>	Enerhauggt. 4 Tlf. 67 23 83	19.00 9.30	11.00
	7. Pinsevigilie. 1. Mos. 11, 1–9. Rom. 8, 22–27. Joh. 7, 37–39.	<i>St. Dominikus kirke</i>	Neuberggt. 15 Tlf. 43 07 71	9.00	11.00
	8. Ferial. Mandag i 10. alm. uke. 2. Kor. 1, 1–7. Mt. 5, 1–12.	<i>Jesu Hjerter kapell</i>	Ullernchausséen 52 Tlf. 50 91 91	9.00	
	9. Efrem, diakon og kirkelærer. 2. Kor. 1, 18–22. Mt. 5, 13–16.	<i>Grefsen kapell</i>	Glads vei 23 Tlf. 15 38 90	9.00	11.00
	10. Ferial. 2. Kor. 3, 4–11. Mt. 5, 17–19.	<i>Lunden kloster</i>	Øvre Lunden 5 Tlf. 64 18 20	<i>lörd.</i> : 18.00 <i>sønd.</i> :	10.00
	11. Barnabas, apostel. Ap.gj. 11, 21b–26, 13, 1–3. Mt. 10, 7–13.	Porsgrunn <i>Vår Frue kirke</i>	Sverresgt. 26 Tlf. 50 793	<i>lörd.</i> : 18.00 <i>sønd.</i> :	11.00
	12. Ferial. 2. Kor. 4, 7–15. Mt. 5, 27–32.	Stavanger <i>St. Svithun</i> <i>Katolske kirke</i>	Dronningensgt. 8 Tlf. 52 55 34 og 52 58 09	<i>lörd.</i> : 19.00 norsk messe <i>sønd.</i> : 9.30 engelsk messe : 11.00 høymesse : 18.00 fransk messe	
	13. Antonius av Padua, prest og kirkelærer. 2. Kor. 5, 14–21. Mt. 5, 33–37.	Stord <i>Hl. Ånds Kapell, Skyttarhaugson. 12</i> <i>Høymesse hver 2. søndag kl. 11.</i> <i>Nærmere opplysninger: tlf. (054) 11 230</i>			
	Tromsø <i>Vår Frue kirke</i>	Storgt. 94 Tlf. 84 277	<i>lörd.</i> : 19.00 <i>sønd.</i> :	11.00	
	Trondheim <i>St. Olavs kirke</i>	Schirmersgt. 1 Tlf. 52 12 14	9.00	11.00	
	Tønsberg <i>St. Olav kirke</i>	Sandefjordsgt. 1 Tlf. 11 949		11.00	
	Voss <i>St. Olavs kapell</i>	Finnesvegen 57 Tlf. 51 25 10	Etter avtale		
	Ålesund <i>Vår Frue kirke</i>	Nørvesund Tlf. 37 558	<i>lörd.</i> : 17.00 <i>sønd.</i> : 8.30	11.00	

Neste nummer utgis 10. juni. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Medarbeidere:

Tollef Berg

Liv Greni

Kjell Arild Pollestad o.p.

Albert Raulin o.p.

Knut W. Ruyter o.f.m.

Gunnel Vallquist

Redaksjon: Tlf. (02) 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. (02) 42 43 57

Akersveien 14, 0177 Oslo 1

Abonnement kr. 165,— pr. år.

Utlandet: kr. 195,—.

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

**St.
OLAV**

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo 1
Telefon: (02) 20 72 48

KONFIRMASJONS- GAVENE finner du hos

OSS.

Bibler, Det nye testamente.

Vær tidlig ute for bestilling av navnetrykk.

I ditt nærvær. En bønnebok for ungdom, ib. kr. 52,—.

ELLER KJØP ET GAVEKORT

Da kan familie og venner velge mellom:

Bøker,
religiøse plater,
CD'er, kassetter,
kors,
ikoner,
lys,

medaljonger.

Stikk innom eller skriv til oss, vi sender over hele landet.

Porto og oppkravsgebyr kommer i tillegg.

Mandag – fredag:

9.30 – 16.30

torsdag: 9.30 – 17.30

lørdag: 9.30 – 13.30

ST. PAUL MENIGHETSSKOLE, er en katolsk grunnskole med en klasse på hvert trinn, 1. – 10. klasse. I tilknytting til skolen drives førskole og fritidshjem. Skolen drives i henhold til «privatskoleloven».

LEDIGE STILLINGER FRA AUGUST 1987

Noen undervisningsstillinger (oppsigelig/midlertidig, og vikariat) vil bli ledig fra høsten 1987. Fag som må dekkes på ungdomstrinnet er norsk, matematikk, engelsk og naturfag. Det er også behov for musikk lærer og en pedagog på fritidshjemmet.

Nærmere opplysninger og søknads-skjema fåes ved henvendelse snarest til: St. Paul skole, Nygårdsgt. 114 A, 5000 BERGEN, Tlf. (05) 32 28 80.

INTERNORDISK «WORKSHOP» – GREGORIANIKK OLAVSDAGENE 1987

Trondheim

TID: 25.-26.-27.-28. juli. Undervisning: 9.00 – 15.00. Sangpraksis + 1 time teori pr. dag. Avsluttes med konsert 28. juli kl. 11.00.

STED: Universitetsenteret på Dragvoll. Konserten skjer i «gata».

SEMINARSPRÅK: Engelsk.

LÆRERE: Louis-Marie Vigne, lærer i gregoriansk ved Paris-konservatoriet. Pierre Loiret fra Choeur Grégorien de Paris. (+ en til derfra). Professor Dr. Robert M. Fowells fra det gregorianske instituttet i Los Angeles.

FORMÅL: I 1984 ble det stiftet en interessegruppe i Trondheim: AMICI CANTUS GREGORIANI NIDROSIAE – Den gregorianske sangers venner i Nidaros, som har som formål å arbeide for større kjenneskap til denne 500-årige tradisjonen innen vår musikkhistorie. Gruppen sendte 6 deltakere på den internasjonale kongressen for gregoriansk sang i Paris – mai 1985. I 1986 arrangerte de turné i Norge med Choeur Grégorien de Paris, noe som gjentas i 1988. Dette seminaret er et neste trinn.

KURSIVÅ: Kurset starter på null-punktet, men vi håper at avanserte «gregorianere» også vil delta, for å styrke nybegynnerne i sangen bl.a. **GREGORIANIKK ER IKKE BARE FOR KIRKEMUSIKERE!**

KOSTNAD: Instruktørene arbeider gratis! Kursdeltakerne deler utgiftene til reise/opphold for dem. Vi satser på en gruppe på ca. 40 deltakere = ca. 250 – 400 kr. *Deltakerne må selv ordne med sitt opphold i Trondheim, som kommer i tillegg.*

INNKVARTERINGSFORSLAG: Hotell Residence, Ungdomsherberget Rosenborg, Singsaker Studenthjem.

PÅMELDING TIL (Bindende): Dordi Glærum Skuggevik – 6650 Surnadal. (Tlf.: (07) 52 81 11/(073) 63 110). Legg ved påmeldingen krysset sjekk på kr. 200 (foreløpig kursavg.) **Frist for påmelding: 20. mai.**

Blikk på tiden

Grenser for godhet?

Finnes det noe så dødt som et livløst tre? Nakne grener som spriker mot himmelen i skrikende kontrast til det naturens under vi er i ferd med å oppleve. Der knopper skyter mens man — nesten — ser på, og man nærmest forventer at alt skal følge opp i denne sprinten mot sommeren.

Men treet sto der uten liv. Trass i at det var godt plantet i en stor krukke med vann, midt foran alteret. Denne gang var det imidlertid ikke vannet som var livgivende. For liv ble det, sprakende, gnistrende liv. Plutselig sto treet der i all sin prakt, et lysende tegn på frodighet og livsglede. Et mirakel? Nåvel, med litt hjelp . . . Fra barna denne gang som var kommet til gudstjenesten med hver sin blomst i glade farver, utført i krepp-papir med fantasi og kreativitet. Rundt «stilkene», en tynn metalltråd som ble forsiktig viklet rundt en av grenene på treet, hang det en lapp: «Jeg har forsøkt (!) ikke å bli sint på lillesøster . . . jeg har

ryddet på rommet uten å bli bedt om det . . . jeg har ristet brød og laget te til frokost . . .» osv. Gjæringsreligion, typisk katolsk . . . kanskje vil en av «våre i troen adskilte brødre» fnyse forarget. Enda et argument for hvordan disse stakkars katolske barna blir manipulert fra de er en neve stor. Og hvordan reagerer vi selv? Kunne det ikke vært nok å legge noen kroner på bøssen til Caritas? Det ble jo også — heldigvis — gjort i de fleste familier. Men dette var altså det barna selv fant på, for noen, her og nå.

Fastetiden er kanskje en privilegert tid for «gode gjerninger», og selv om vi nå er et godt stykke inn i påsketiden, bør vi jo ikke sette punktum for det. Enda er det endel ugjort for de fleste av oss. Jeg må innrømme at jeg nærer en viss svakhet for tegneserien «Knøttene», og over skrivebordet mitt henger det en der Lucy ligger på kne og ber: «— og så ber jeg om å få bli et bedre menneske --- og enda litt bedre --- og bedre og bedre og bedre og --- det får holde!»

Ett sted går grensen, det mener kanskje de fleste av oss. Selv om det demrer noe om at det står skrevet at kjærlighet kjenner ingen grenser eller noe sånt noe.

I det siste har også noen av oss ment at nå får vi sandelig sette strek for å ta i mot asylsøkende. Hva slags mennesker kan man ikke risikere å få her til lands? Aids-smittede og terrorister og det som verre er. Nei, «Norge for nordmenn» er paro-

len. Og vi lukker øyne — og hjerter — overfor de som sultestreiker i en av landets kirker slik at menigheten ikke engang får brukt sine lokaler til kirkekaffe. Riktignok kan man være enig eller ikke i å bruke sultestreik som pressmiddel, men at det skulle være grunn til å ville sprengte utlendingene i luften . . .? Det de asylsøkende imidlertid må forstå, er at der er grenser for gjestfrihet.

Alle mener ikke dette, og det er med glede vi leser hyrdebrevet som den nordiske bispekonferansen sendte ut for en tid siden til oss «vestens høyt privilegerte mennesker», og der de fremhever vår plikt til å hjelpe våre nye medborgere. Det dreier seg om 0,25% av verdens flyktninger som kommer hit til de nordiske land. Og våre biskoper stiller spørsmålet om hva vi kan gjøre der det offentlige ikke strekker til — menneskelig varme og nærhet, en håndsrekning i det små . . . «I overenstemmelse med Jesu Kristi bud om kjærlighet er vi kristne i særlig grad forpliktet til å ta oss av forfulgte mennesker» — sier biskopene.

Kjærlighet kjenner ingen grenser. Ikke grenser mellom jøde og greker — eller chilener og iraner, ikke grenser for hva vi selv kan yte av medmenneskelighet.

Så får vi da heller tåle å høre at det nok en gang dreier seg om «gode gjerninger». Men er det så galt? Så lenge det kommer vår neste til gode? Og selv om han ikke er norsk?

Mater Olava